

PARTNERSKAP GÖTEBORG - STORSTADSINTEGRATION

Ett ESF-finansierat socialfondsprojekt

Preliminär rapport
2013-02-26

Storstadsintegration

PARTNERSKAP GÖTEBORG

Innehåll

1. Inledning rapport	3
2. Utvärderarens uppdrag	3
3. Metodik	3
3.1 The Bridge	4
3.2 Samrehab	4
3.3 Trygghet	5
4. Introduktion Partnerskap Göteborg – Storstadsintegration	6
4.1 Projektorganisation	6
4.2 Projektet övergripande	7
4.3 Syfte och avsiktsförklaring	8
4.4 Mål och indikatorer	8
4.5 Målgrupper och aktiviteter för målgrupperna	10
5. Resultat	12
5.1 Resultat samordnande funktion	12
5.2 Resultat The Bridge	15
5.2.1 Praktikperiod 1 (Maj 2011)	16
5.2.2 Praktikperiod 2 (september/oktober 2011)	18
5.2.3 Praktikperiod 3 (april 2012)	21
5.2.4 Praktikperiod 4 samt spridningsresa (november 2012)	23
5.2.5 Slutredovisningar arbetsgrupper – fortsatt arbete	24
5.2.6 Måluppfyllnad och resultat	26
5.3 Resultat Samrehab	27
5.3.1 Utbildningsinsats baspersonal – Offensivt rehabiliteringsarbete	28
5.3.2 Utbildningsinsats för Rehabkoordinatorer	33
5.3.3 För- och eftermätning – Baspersonal och rehabkoordinatorer	36
5.3.4 Utbildningsinsats för ledare	41
5.3.5 Måluppfyllnad och resultat	43
5.4 Resultat Trygghet	44
5.4.1 Kompetenssatsningen Bredd	45
5.4.2 Kompetenssatsningen Riktad	48
5.4.3 Studieresa Botkyrka	50
5.4.4 Studieresa Manchester	51
5.4.5 Exempel på andra initiativ inom Trygghet	52
5.4.6 Måluppfyllnad och resultat	53
6. Måluppfyllnad och resultat	56

1. Inledning rapport

För att skapa en hållbar stad och region, fri från diskriminering och segregation krävs medverkan och samverkan mellan en rad olika aktörer. Arbetet för att motverka segregation och diskriminering berör alla och är allas ansvar. Centralt är långsiktig samverkan mellan både statliga och kommunala aktörer kring sysselsättning, integration, urban utveckling och trygghetsförebyggande arbete. Med avstamp i en gemensam förprojektering initierades under 2010 två ESF-projekt: Partnerskap Göteborg – Storstadsintegration (PO1) och Världssäljaren (PO2). Följande rapport är en slutrapport som omfattar perioden 2010-11-01 – 2013-01-31. Rapporten avser projektet Partnerskap Göteborg – Storstadsintegration. Följeforskningen har genomförts av Malin Roux och Åsa Helg, följeforskningsteam Malmeken AB.

Disposition

Rapporten inleds med en uppdragsbeskrivning samt metod varefter följer en beskrivning av innehållet i projektet Partnerskap Göteborg – Storstadsintegration. Därefter redogör vi för projektet samt dess delprojekt i en resultatdel där vi även kommenterar resultatet som en del av analysen. Sista avsnittet omfattar slutsatser och reflektioner som ger en samlad bild av projektets måluppfyllnad och resultat.

2. Utvärderarens uppdrag

Syfte och fokus

Genomförandevärderingen av Partnerskap Göteborg – Storstadsintegration har haft två syften:

Måluppfyllelseutvärdering

- Slututvärdering och bedömning av projekt/delprojekts måluppfyllelse samt ge en samlad bedömning av hela satsningen.

Utvärdering av genomförande/process

- Att löpande göra bedömningar, analyser och därmed leverera en verklighetsförankrad bild av hur projekt/delprojekt utvecklats samt ge stöd för beslut och eventuella förslag på förbättringar.

3. Metodik

Utvärderingsmetodik som använts i denna utvärdering har utgjorts av lärande utvärdering (s.k. "on-going-evaluation"). Utvärderingen har kombinerat såväl kvalitativa som kvantitativa metoder. I vissa fall har utvärderingsinsatserna varit länkade direkt till möten, träffar och utbildningsinsatser.

Följande metoder har använts för inhämtning av information och erfarenheter:

- Intervjuer och dialogmöten
- Enkäter
- Lärandeloggar
- Analysseminarier

Deltagande (deltagande observation) vid olika träffar, möten, seminarier, workshops och utbildningar.

Nedan presenteras utvärderingsinsatser för respektive delprojekt. Vad avser utvärdering av de horisontella kriterierna och den samordnande funktionen har framförallt intervjuer använts (exempelvis partnerskaps representanter, styrgrupp, referensgrupp, utbildningsleverantörer, projektledning samt andra nyckelaktörer).

3.1 The Bridge

Utvärderingen av The Bridge har utgjorts av nedan:

Lärandeloggar

Varje deltagare har fört en egen individuell lärandelogg där deltagaren löpande fört dokumentation kring lärande, kunskapsinhämtning samt reflektion.

Analysseminarier

Efter genomförda studieresor i England har analysseminarier genomförts. Dessa analysseminarier har haft som syfte att bidra till såväl utvärdering av aktiviteter som till det individuella och gemensamma lärandet.

Intern uppföljning/lärande

De 18 anmälda deltagarna (viss justering av deltagare har skett under projektet, exempelvis har en deltagare ändrat roll från deltagare till delprojektledare, men i stort har gruppen utgjorts av de ursprungliga deltagarna) som deltagit i satsningen har löpande bedrivit utvecklingsarbete, uppföljning samt lärande genom forum som nedan:

- Arbetsgrupperna har träffats mellan studieresorna där planering av kommande resor samt erfarenhetsutbyte har stått i fokus
- Reflektion/erfarenhetsutbyte i London i samband med praktikplatser
- Seminarier för spridning av erfarenheter

3.2 Samrehab

Utvärderingen av Samrehab har utgjorts av nedan:

För- och eftermätning

Samtliga deltagare fick inledningsvis besvara en webb-baserad enkät som inkluderade nyckelfrågeställningar samt ett antal kvalitativa frågor för att skapa delaktighet och

engagemang inför satsningen. Syftet var även att kunna följa utveckling, lärande och kunna mäta resultat av satsningen. Efter genomförda utbildningar har deltagarna fått besvara samma frågor i en eftermätning.

Dialogmöten och intervjuer

I syfte att fortlöpande följa projektet utifrån ett utvärderingsperspektiv har två dialogmöten genomförts. Under dessa dialogmöten har återkoppling, reflektion samt stöd för styrning av projektet skett. Då det visade sig vara svårt att samla deltagare till ytterligare dialogmöten har insamling även skett genom intervjuer med deltagare.

Intern uppföljning och lärande

Den externa utvärderingen har kompletterats med intern uppföljning och lärande. Detta har bland annat skett genom:

- Uppföljning av utbildningsinsatser (enkäter).
- Dialog med målgrupper för att säkerställa kvalitet och lärande.
- Seminarier för spridning av erfarenheter.

3.3 Trygghet

Utvärderingen av Trygghet har utgjorts av nedan:

Kvalitativa telefonintervjuer

Kvalitativa telefonintervjuer har genomförts med syfte att tränga djupare i problematik för att främja en effektiv samverkan i enlighet med projektets syfte. Intervjuerna har också haft som syfte att säkerställa projektets resultat och ge förslag på förbättringar.

Observation och deltagande i projektaktiviteter

Externa utvärderare har deltagit i projektaktiviteter för att samla erfarenheter, få en verklighetsanpassad förståelse av arbetet samt i möjligaste mån fånga deltagarnas perspektiv.

Intern uppföljning och lärande

Den externa utvärderingen har kompletterats av intern uppföljning och lärande.

- Reflekterande frågor före kompetenssatsning
- Uppföljning av utbildningsinsatser (enkäter)
- Externt erfarenhetsutbyte exempelvis med andra projekt och relevanta aktörer
- Seminarier för spridning av erfarenheter

4. Introduktion Partnerskap Göteborg – Storstadsintegration

Partnerskap Göteborg – Storstadsintegration som pågått under perioden (2010-11-01 – 2013-01-31), är ett ESF-finansierat Socialfondsprojekt inom programområde 1 som stödjer kompetensutveckling för anställd personal.

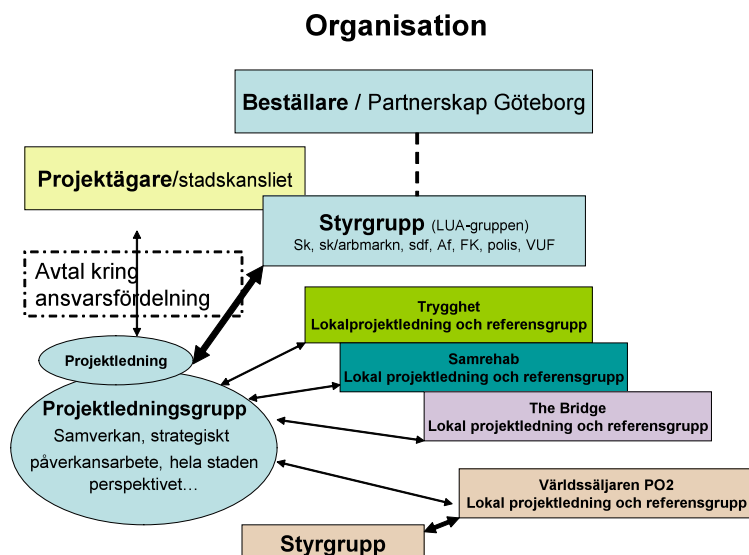
Projektet är en del i genomförandet av det lokala utvecklingsavtalet mellan Göteborgs stad och staten och syftar till att stödja en positiv urban utveckling såväl i staden som i Östra Göteborg, Angered och Västra Hisingen. Det urbana utvecklingsarbetet syftar till att minska antalet områden i Sverige med ett utbredd utanförskap och härigenom förbättra förutsättningarna för städernas bidrag till landets konkurrenskraft.

Projektet har samordnats av stadskansliet, Göteborgs stad och omfattar tre delprojekt: Samrehab, The Bridge och Trygghet. Tre olika utvecklingsområden som på olika sätt vill utveckla samsyn och effektiv samverkan:

- Trygghet, har koordinerats av Göteborgs stad och Polisområdet Storgöteborg.
- Samrehab, har koordinerats av Samordningsförbundet Göteborg Centrum.
- The Bridge, har koordinerats av Sdf Angered.

4.1 Projektorganisation

Projektorganisationen har bestått av ett antal olika aktörer med olika roller, se bilden nedan. Kärnan i projektorganisationen som styr projektets utveckling fortlöpande har varit delprojektledarna för respektive delprojekt, varav en av dessa har haft en övergripande projektledarroll. Projektets styrgrupp har utgjorts av representanter från projektets huvudparter.

4.2 Projektet övergripande

De metoder som har använts i projektet för att uppnå projektets syfte och mål är *kompetenshöjande utbildningsinsatser, kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt samverkan*. Ansatsen för projektet har varit "flersträngade" insatser med syfte att sprida och implementera goda exempel samt nya arbetssätt i Partnerskapets organisationer och till andra intressenter.

The Bridge

The Bridge, som koordinerats av Sdf Angered, har kompetensutvecklat medarbetare inom Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och stadsdelarna Angered, Östra och Norra Hisingen (tidigare Lärjedalen, Gunnared, Backa och Tuve-Säve och Bergsjön).

Projektet Bridge har haft som syfte att lära om nya metoder och utbyta erfarenheter med olika organisationer i London för att se om dessa kan omsättas i verksamheter på hemmaplan.

Arbetet har bedrivits tillsammans med offentlig sektor och en utförare i London (Groundwork). I Storbritannien driver staten "Job Center Plus" (statlig myndighet) som motsvarar delar av svensk Arbetsförmedling, Försäkringskassa och Socialtjänst. Job Center Plus representerar en väg in till arbetsmarknaden och upphandlar i utförarledet. Groundwork är en av flera NGOs (Non Governmental Organisations) som ger arbetsträning, utbildning och matchar arbetslösa ut på arbetsmarknaden.

Projektet har haft olika "spår" såsom; rehabilitering, meningsfull sysselsättning, nya inkomstformer samt social upphandling. Projektet har bestått av 18 deltagare och fyra arbetsgrupper.

Samrehab

Delprojekt Samrehab har haft som syfte att genom kunskapshöjande insatser och kunskapsdialog sprida den kompetens om samverkan som utvecklats inom samordningsförbunden samt att fördjupa och lyfta fram kunskaper om arbetslivsinriktad rehabilitering. För insatser har omfattats parternas baspersonal, koordinatörer samt ledare.

En utgångspunkt i projektet har varit att erfarenheter från samordningsförbundens arbete, som ofta dokumenteras, behöver kommuniceras genom beskrivning av arbetsprocesser, fallstudier och erfarenhetsöverföring på handläggarnivå. Projektets kunskapsdialoger har haft som syfte att leda till ett rehabiliterande förhållningssätt och arbetssätt i alla samverkande organisationer.

Trygghet

Delprojekt Trygghet har haft som syfte att stödja och utveckla samverkan mellan Göteborgs stad och Polisområde Storgöteborg. Samverkande parter har varit Göteborgs stad och Polismyndigheten. Utgångspunkten har varit den samverkansöverenskommelse från 2010 och 2011 med syfte att med gemensamma insatser minska antalet brott, öka invånarnas upplevda trygghet samt öka förtroendet för myndigheterna. Den genomförda kompetensutvecklingen till myndigheternas medarbetare har haft som syfte att stärka

insatser för integration i Göteborgs stad och inte minst att komma målgruppen, människor med utländsk bakgrund, till godo.

Centralt för projektets ansats har varit att skapa en ökad förståelse för organisationernas respektive uppdrag och organisationskulturer. Huvudkomponenter har varit strävan mot en gemensam syn på bemötande och att organisationernas anställda förses med relevanta färdigheter och metoder.

Projektet har bestått av flera delar där kompetens- och utvecklingsinsatserna har utgjort en viktig del.

4.3 Syfte och avsiktsförklaring

Projektets övergripande syfte har varit att stärka deltagande organisationers förutsättningar för samverkan. Genom gemensamma insatser utvecklas en effektiv resursanvändning och därmed ökad måluppfyllelse för integration och urban utveckling. Projektets har strävat efter ett resultat att stå närmare det tillstånd som visionen för Göteborgs stad beskriver i budget för 2010: *"Alla ska få vara med och bygga framtiden. I visionen finns inte främlingsrädsla, diskriminering och segregation - alla behövs."*

Avsiktsförklaring Partnerskap Göteborg - Storstadsintegration

"Den kompetensutveckling som genomförs i projektet Partnerskap Göteborg - Storstadsintegration riktar sig till anställda personer som i sitt arbete möter brukare med utländsk bakgrund.

Innehållet i kompetensutvecklingsinsatser skall också utformas så att de leder till att deltagarna blir bättre rustade till att verka för inkludering av personer med utländsk bakgrund såväl i arbetsliv som i samhällslivet i övrigt."

4.4 Mål och indikatorer

Den övergripande målsättningen har varit att i samverkan och genom projektinsatser utifrån ett hela staden-perspektiv, stärka integrationsprocessen i Göteborg med fokus på en hållbar och urban utveckling som omfattar de fyra målområdena; Utbildning, Arbete, Trygghet och Tillväxt. Projektinsatserna har haft som syfte att leda till inkluderande bemötande, ökat förtroende för offentliga myndigheter och fler i arbete och sysselsättning.

Kompetensutvecklingsinsatserna har haft som mål att ge medarbetarna nya och fördjupade kunskaper i frågor som är bärande för ett framgångsrikt arbete med de urbana utvecklingsfrågorna. Syftet har varit att sprida erfarenheter och utveckla nya effektiva metoder.

The Bridge

Målsättningen med The Bridge var initialt att skapa så kallade PPP (private, public partnership) och att ett förändringsarbete ska vara påbörjat. Denna målsättning har under projektets gång justerats och följande indikatorer gäller:

Delprojektets indikatorer

Idé och handlingsplaner från respektive arbetsgrupp.
Upplevelsen av ökad kompetens ska efter projekttiden uppgå till 100 %.

Samrehab

Målsättningen med Samrehab har varit att få till en *strukturell samverkan* baserad på rehabiliteringskompetens, *gemensamt val av metoder* samt *kunskap om samordning*.

Delprojektets indikatorer

85 procent av deltagarna i utbildningarna har fått ökad medvetenhet om samverkan och rehabiliteringskunskap.

75 procent av deltagarna i utbildningarna har fått kännedom om myndigheternas ansvarsområden, samordningsförbundets verksamheter och metoder kring samverkansverktyg.

185 personer (tjänstemän, samordnande funktion, ledare) ska ha genomgått anpassad utbildning.

Trygghet

Målsättningen med Trygghet har varit att insatserna i projektet ska bidra till en ökad förståelse för organisationernas respektive uppdrag och organisationskulturer. Satsningen ska även skapa en gemensam syn på bemötande från ett medborgarperspektiv genom att ta hänsyn till diskrimineringsgrunderna. En vidareutveckling av det mångfaldsarbete som bedrivs hos samverkansparterna ska stödjas. Organisationernas anställda ska förses med *färdigheter och metoder* för att utveckla förmåga att verka i ett föränderligt, mångkulturellt och mångreligiöst Göteborg.

Delprojektets indikatorer

Medarbetarnas kunskap kring integration och samverkan har ökat utifrån ett ingångsläge*.

Medarbetarna upplever en större grad av samverkanskunskap och samverkan kring integration i sina verksamheter (vilket ger förutsättning för ett bra samhällsklimat)*.

Gemensamma byggstenar i områdessatsningen har identifierats och beskrivs i gemensam dokumentation.

Omsättning av samverkansöverenskommelsens arbete på det lokala planet ska kunna påvisas och mätas.

Genomföra 40 medborgardialoger utifrån framtagna modell.

Mäta invånarnas uppfattning om trygghet i boende och närmiljö i syfte att visa i vad mån

pågående insatser är verkningsfulla och nya satsningar ger effekt.

Mäta invånarnas förtroende för viktiga samhällsaktörer (skola, socialtjänst, arbetsförmedling, försäkringskassa, polis och politik).

* Något justerad indikator

4.5 Målgrupper och aktiviteter för målgrupperna

Målgrupp projektövergripande

Projektets målgrupp: Personal inom Göteborgs stad, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen (VGR) och Polismyndigheten som i sitt arbete kommer i kontakt med brukare/invånare med utländsk bakgrund eller som har viktig roll i Göteborgs stads integrationsarbete. Här omfattas såväl ledningspersonal som medarbetare.

The Bridge

Målgruppen har varit medarbetare (mål 20 deltagare) som arbetar direkt med brukarna inom följande organisationer:

- Göteborgs Stad: Angered och Norra Hisingen (social sekr. och coacher/matchare)
- Arbetsförmedlingen (handläggare)
- Försäkringskassan (handläggare)
- Upphandlingsbolaget

Aktiviteter och insatser

- Gruppträffar - Projektet har haft fyra inriktningar; meningsfull sysselsättning, rehabilitering, nya inkomstformer samt social hänsyn vid upphandling. Deltagarna har varit indelade i arbetsgrupper. Utifrån plan skulle grupperna träffas för gemensamt arbete varannan vecka.
- Transnationellt arbete - Deltagarna har under projektperioden genom aktiv "skuggning" av kollegor i England samt genom studiebesök tagit del av nya metoder och angreppssätt. Verksamheterna som besökts i England har representerat ett urval av verksamheter inom offentlig sektor, privat näringsliv och tredje sektor.
- Kompetensutveckling och påverkan - Kompetensutvecklingen har skett dels genom att deltagarna fått en gedigen kunskap om varandras arbetsförutsättningar och regelverk, dels genom att deltagarna tillsammans formulerat handlingsplaner utifrån olika behov och "gap" som de gemensamt identifierat.

Samrehab

Målgrupp minst 185 anställda fördelade mellan:

- Arbetsförmedlingen (arbetsförmedlare och annan operativ personal, samt sektionschefer).
- Försäkringskassan (personliga handläggare och enhetschefer).
- Stadsdelsförvaltningarna och Social resursförvaltning (socialsekreterare, enhetschefer).

- Västra Götalandsregionen (operativ personal från primärvården och ledningspersonal).
- Samordningsförbunden (förbundschefer och processtödjare).

Aktiviteter och insatser

- Föreläsningsserien "Offensivt rehabiliteringsarbete" - för personal som jobbar med rehabilitering i samverkan inom Socialtjänsten, Sociala resursförvaltningen, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Primärvården samt Psykiatrin inom hela Göteborg.
- Uppdragsutbildning för lokala samverkanspersoner – Rehabkoordinatorer med möjlighet att tentera för högskolepoäng.
- Ledarutbildning - med tema för ledarutbildningen är attityder, värderingar och förhållningssätt i förhållande till bland annat målgruppen utrikesfödda, samverkan på olika nivåer, samverkan på olika områden, forskning om samverkan, behov av samverkan, nya former av samverkan och samordning, internationella jämförelser och erfarenheter, hinder för samverkan, uppföljning, utvärdering och lärande och olika former av samverkan samt framgångsfaktorer för samverkan.

Trygghet

Målgrupp ca 764 nyckelpersoner inom trygghets- och brottsförebyggande arbete som omfattar ledningspersonal och medarbetare på olika nivåer i projektets organisationer.

- 600 poliser där av områdespoliser, ungdomspoliser och ingripandepoliser i polisområde Storgöteborg.
- 100 nyckelpersoner inom stadsdelsförvaltningarnas verksamhetsområden så som allmännyttan, socialtjänst, fältarbete, skola, fritid och utvecklingsenheter.
- Ca 50 anställda i ledningsnivå som styr utförandet av områdessatsningarna inom polisområdet och stadsdelsförvaltningarna.
- Ca 14 ledningspersonal och nyckelpersoner - *Transnationellt arbete*, erfarenheter från Storbritannien-Manchester.

Aktiviteter och insatser

- Breddutbildning - Kompetensutvecklingens huvudsakliga innehåll har varit en kunskapsdel med forskningsbaserad teori och fakta om kultur och religion, omvärldskunskap om tendenser i samhället och vilka mekanismer som leder till utanförskap, rasism och främlingsfientlighet samt interkulturell kommunikation - gemensam reflektionsaktivitet.
- Riktad utbildning - Områdessatsningen har varit att stärka ledningspersonal för det lokala trygghets- och brottsförebyggande arbetet i utsatta stadsdelar med hög andel utlandsfödda invånare som t ex Norra Hisingen, Östra Göteborg, Västra Hisingen, Askim-Frölunda-Högsbo, Västra Göteborg, samt Angered. Erfarenhetsutbyte med Botkyrka kommun och Mångkulturellt centrum (MKC) har också ingått som en del av kompetensutvecklingen.

- Transnationellt arbete - Erfarenhetsutbyte, framtagande av modell samt genomförande av gemensam dialog med medborgarna – fanns behov av att hitta en gemensam modell för invånardialog. Göteborgs Stad och Polisområde Storgöteborg ska i arbetet med förstärkt invånardialog använda erfarenheter av detta från Storbritannien, bland annat Manchester.

5. Resultat

Detta avsnitt beskriver projektets utveckling, genomförande och resultat. Inledningsvis presenteras projektets utveckling utifrån övergripande och samordnande funktion där horisontella kriterier ingår. Därefter redogör vi för de tre delprojekten. Rapporten avslutas med måluppfyllnad och resultat för projektet i sin helhet.

5.1 Resultat samordnande funktion

Partnerskap Göteborg - Storstadsintegration består av de tre delprojekten The Bridge, Samrehab och Trygghet med olika aktiviteter och i viss mån även målgrupper. Gemensamt har varit projektets övergripande målsättningar. Partnerskap Göteborg - Storstadsintegration har haft en samordnande funktion som har haft i uppgift att leda och samordna uppgifter och aktiviteter som omfattar alla tre delprojekten. Inte minst gäller för den samordnande funktionen gemensamma perspektiv och aktiviteter för ESF-rådets horisontella kriterier där kommunikation och strategisk påverkan ingår. Den samordnande funktionens arbete intensifierades under senare delen av projektet med flera intressanta initiativ och spridningsaktiviteter.

En kommunikatör tillsattes när projektet pågått närmare ett halvår och under 2012 genomfördes flera initiativ som möjliggjort erfarenhetsutbyte och spridning. Förutom att delprojekten bjudits in har även andra aktörer och myndigheter deltagit i träffar och workshops. Projektets samordnande funktion har därmed utvidgats och projektet har tagit ett större perspektiv och varit stödjande i andra pågående processer och uppdrag i projektets kärnfrågor; bemötande, integration och trygghet.

Nedan sammanfattas huvudinriktning av arbetet som pågått inom de horisontella kriterierna; samverkan, strategisk påverkan, tillgänglighet och jämställdhet.

Jämställdhet och tillgänglighet – Mänskliga rättigheter

Jämställdhets- och tillgänglighetsintegrering har varit närvarande i projektets olika delar. Den huvudsakliga fokuseringen har gällt val av föreläsare, fördelning deltagare, föreläsningssinnehåll, möteslokaler samt kommunikation. Projektet har även följt riktlinjer för att tillgänglighetsanpassa projektinsatser. Det har inneburit att projektet har tagit stöd av bland annat checklistor för att säkerställa att personer med olika funktionsnedsättningar ska kunna delta.

Projektet har också fått riktat stöd från ESF-rådets projektstöd Tillgänglighet. Det har inneburit nära dialog och stöd, underlag från ESF-processtödjare samt att projektet Partnerskap Göteborg - Storstadsintegration deltagit vid ett antal aktiviteter och möten, bland

annat avseende brukardialog. Stödet har också omfattat presentationen av utvärderingen Synvändan¹ (att visualisera resultat) samt stöd till arbetet med utvärderingen av Synvändan.

Projektet har haft ett normkritiskt granskande som ledstjärna i arbetet med jämställdhetsintegrering. Projektet har på olika sätt fört in det normkritiska perspektivet i diskussioner och konkret i att ha jämställdhet i beaktande i projektets aktiviteter. Frågor som berörts och belysts är representation (exempel övervägande kvinnor i vissa verksamheter och övervägande män i andra verksamheter) och vad olika aktiviteter innebär för kvinnor och män (normkritiskt), hur arbetet inom jämställdhet bedrivs inom huvudorganisationerna i projektet.

Fokus har vidare varit att se både jämställdhet och tillgänglighet i ett vidare perspektiv av mänskliga rättigheter (internationella normer för mänskliga rättigheter) och att därmed inkludera projektets övergripande mål om tillgänglighet, bemötande, lika möjligheter för alla (arbete, utbildning, rehabilitering). Projektets intentioner har varit bredare än jämställdhets- och tillgänglighetsintegrering. Projektet har också tagit del av tillgänglighetsutbildning samt utbildning i normkritiskt granskande inom jämställdhet.

Samverkan

Projektet har haft samverkan som en hörnsten med samverkan lokalt, nationellt och transnationellt. Projektet har samordnat en rad aktiviteter för erfarenhetsutbyte och spridning. Projektet har bjudit in till en rad inspirationsträffar, workshops, möten och i senare delen av projektet även spridningsaktiviteter. Projektet har också stått som värd och bjudit in till två inspirationsträffar för aktörer som driver EU-projekt/utvecklingsprojekt i syfte att lära och utbyta erfarenheter om hur projektresultat kan spridas och bidra till påverkan (flera olika projekt deltog). Utgångspunkten har varit att olika utvecklingsprojekt kan bli än starkare och effektivare genom samarbete, inte minst vad avser spridning. Inspirationsträffarna utmynnade i två temagrupper med fokus på bemötande och samverkan mellan myndigheter som arbetat med temafrågorna. Temagruppen för bemötande har under ledning av processtöd för Trygghet utvecklat ett bemötandeverktyg med flera involverade organisationer (Se mer under avsnittet delprojekt Trygghet). Verktuget kommer efter projektet att göras tillgängligt för fler myndigheter och verksamheter.

Projektet har utifrån projektplan haft som mål att genomföra erfarenhetsutbyte med Stockholms stad och Malmö stad. Projektet har realiserat utbyte mellan Stockholm stads EU-projekt TransNet, ett projekt med samma anda som Partnerskap Göteborg - Storstadsintegration. Inom ramen för detta erfarenhetsutbyte har även fler projekt i Göteborg getts tillfälle att ta del av lärande och att söka samverkansformer. För erfarenhetsutbyte med Malmö gavs emellertid inte förutsättningar inom ramen för projektet. Projektet har också samverkat med andra projekt och nyckelaktörer inom Göteborgs stad, exempelvis internationella avdelningen genom EU-frukost där olika teman diskuterats, bland annat transnationalitet.

Projektet Världssäljaren och Partnerskap Göteborg - Storstadsintegration har haft erfarenhetsutbyte i enlighet med de ambitioner som fanns för samverkan sprungna ur samma förstudie. Världssäljaren har exempelvis delat med sig av projektets huvudmetod för

1 Göteborgs stad program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är kommunfullmäktiges beslut om långsiktig handikappolitisk inriktning för ett funktionshinderperspektiv på stadens verksamheter.

styrgrupp Partnerskap Göteborg - Storstadsintegration. Världssäljaren har också deltagit i andra aktiviteter som Partnerskap Göteborg - Storstadsintegration initierat.

Kommunikation och strategisk påverkan

Projektet har med hjälp av projektets kommunikatör tagit fram en kommunikationsplan som väglett arbetet med kommunikation och påverkan. Efter att kommunikatör tillsatts påbörjades arbetet med att ta fram en grafisk profil för projektet och ett gemensamt presentationsstöd (Power Point, folder, affisch m.m.). En rad kommunikationsaktiviteter inleddes där ett nyhetsbrev var en central kanal för att sprida information om projektet till olika målgrupper (digitalt nyhetsbrev).

Kommunikationsfunktionen har också varit involverad i flera projektdelar och gett stöd för kommunikation och spridning, exempelvis för temagrupp Bemötande. Ett annat exempel på projektets synlighet var också deltagande på Kvalitetsmässan.

Exempel på spridningsaktiviteter

- Gemensam spridning tillsammans med Sjuhärad's kommunalförbund och Internationella avdelningen.
- Mänskliga Rättighetsdagarna i Göteborg: 12-13 november, 2012.

Temat 2012 är "Vem har rätt till rättigheter".

Miniseminarium 1:

Hur kan myndigheters bemötande öka samhällsgemenskapen? - Lyssna till exempel från - London, en stad som har lång erfarenhet av ett multikulturellt samhälle.

Miniseminarium 2

Hur kan vi skapa en tryggare stad tillsammans? Delta i ett samtal med Polismyndigheten och Göteborgs Stad om tryggheten i Göteborg. Vi visar också en kortfilm om trygghet.

- Spridningskonferens Svenska mässan: 27-28 november, 2012.

Projektorganisationens arbete

Projektteamet har arbetat efter en övergripande projektplan som inkluderar de tre delprojekten. Projektet har löpande hållit styrgruppmöten samt projektmöten enligt plan. Projektets representanter har tagit del av olika former av stöd som ESF tillhandahållit (ESFs processtödjande workshops såsom LFA - Logical Framework Approach, 24 februari 2011, Kommunikationsstöd, 3 februari 2011, samt Tillgänglighet och Jämställdhetsintegrering 17 maj 2011).

Projektägaren för Partnerskap Göteborg – Storstadsintegration genomförde förändring i projektets styrstruktur, projektledning med start den 1 maj 2011. Istället för en central projektledare på 100 % delades resurser mellan en projektledare på 50 % samt en kommunikatör på 50 %. Styrgruppen upplevde att den centrala projektledningen behövde förstärkas beträffande den strategiska kompetensen, såväl när det gäller samordning som kommunikationsfrågor. Genom denna förändring upplevde man att bättre

förutsättningar för de gemensamma programkriterier om samverkan och strategisk påverkan skulle kunna skapas.

Samtliga tre delprojekt har under projektperioden haft förändringar i projektledarskapet. Både projektet Trygghet och Samrehab har haft byten av projektledare utifrån olika anledningar. The Bridge har haft en förstärkning av projektledningsfunktionen.

Samtliga projekt har i stort följt sina respektive planer. Projektledarbytena har haft en viss påverkan på projekten då överlämningar och kunskapsöverföring tar tid (tre olika projektledare inom Polisen för projektet Trygghet samt tre olika projektledare för projektet Samrehab). Vi ser dock att det i projektet som helhet har funnits en kontinuitet i projektgrupp och styrgrupp genom att flera nyckelpersoner som fanns med redan under projektets förstudie även funnits kvar under genomförandet.

Många vittnar om att styrgrupps/referensgruppsarbetet har fungerat bra och att man har haft en god samverkan med projektteam/aktörer. Deltagare från styrgrupp och referensgrupp har även medverkat på strategiska insatser vilket upplevts som positivt.

De representanter för Partnerskapet som externa utvärderare har intervjuat upplever att projektet har bidragit till att skapa samverkansstrukturer och utgjort en byggsten i arbetet för ökad trygghet och integration. Vilken strategisk påverkan projektet har haft upplevs som svårt att bedöma i nuläget. Man är överens om att det har funnits ett reellt behov av projektets kompetensstärkande och samverkande insatser och man ser att dessa lett till kompetenshöjning hos deltagarna. De intervjuade har haft ett stort förtroende för projektledning och projektteam avseende deras utförande.

5.2 Resultat The Bridge

Delprojektet The Bridge, som koordinerats av Sdf Angered, har kompetensutvecklat medarbetare inom Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och stadsdelarna Angered, Östra och Norra Hisingen (tidigare Lärjedalen, Gunnared, Backa och Tuve-Säve och Bergsjön.) Arbetet har skett tillsammans med offentlig sektor och utförare i London (Groundwork) för att lära om nya metoder och utbyta erfarenheter som kan omsättas i nya verksamheter.

Deltagarna i the Bridge har bestått av 18 anmälda deltagare. Vissa justeringar av deltagare har skett under projektet, exempelvis har en deltagare ändrat roll från deltagare till delprojektledare, men i stort har gruppen utgjorts av majoriteten av de ursprungliga deltagarna). Deltagarna har kommit från Arbetsförmedling, Försäkringskassa samt från stadsdelarna Angered, Östra Göteborg och Norra Hisingen. Ca 24 % av deltagarna har varit män och 76 % kvinnor.

Deltagarna har under projektperioden genomfört fyra praktikvistelser i London med omnejd (ca en vecka per praktikperiod). Exempel på organisationer i England som har tagit emot de svenska deltagarna är; Shaw Trust, Ingeus, Lee House, GroundworkEast London, Workplace, Barts and the London NHS Trust, Trust Thamesmead samt London BoroughofNewhamVolunteers Project.

Deltagarna har varit indelade i fyra arbetsgrupper s.k. temaområden; Meningsfull sysselsättning, Social hänsyn vid upphandling, Rehabilitering samt Nya inkomstformer.

Den första praktikperioden ägde rum maj 2011, den andra i september/oktober 2011 och den tredje i april 2012. Den fjärde praktikperioden skedde i omgångar under hösten 2012; september (deltagare Nya inkomstformer), början november (deltagare Social hänsyn vid upphandling samt en strategisk grupp) samt mitten november (deltagare Meningsfull sysselsättning och Rehabilitering samt en strategisk grupp).

Under den fjärde och avslutande praktikperioden bjöds nyckelpersoner in för att stärka förutsättningar för strategisk påverkan (9 externa deltagare resa "Social hänsyn vid upphandling" och 10 externa deltagare resa "Rehabilitering och Meningsfull sysselsättning").

Arbetsgrupperna har mellan praktikperioderna träffats för erfarenhetsutbyte, planering av resor och fortsatt arbete. Gemensamma träffar med alla deltagare har också genomförts till exempel inför resor och för gemensamt arbete.

The Bridge har som stöd under projektet haft en referensgrupp som har bestått av representanter från stadsdelsförvaltningarna Angered, Norra Hisingen och Östra Göteborg, Social Resursförvaltning, Upphandlingsbolaget, Arbetsförmedlingen Angered, Försäkringskassan Gamlestan samt projektledare Storstadsintegration.

Till grund för externa utvärderarnas datainsamling och följande avsnitt har framför allt metoderna lärandeloggar och analysseminarier använts. Vi har även tagit del av utvärderingar som genomförts av utvärderare hos projektets samarbetspartner i England. Med stöd av lärandeloggar, som utgjort en bas för utvärderingsinsatsen, har varje deltagare fört en egen individuell lärandelogg där de dokumenterat lärande och reflektion.

Analysseminarier har genomförts vid fyra tillfällen; 9 juni 2011, 16 november 2011, 8 juni 2012 samt 29 november 2012. Majoriteten av deltagarna i Bridge har medverkat vid samtliga analysseminarier som bidragit till såväl det individuella som det gemensamma lärandet.

Nedan presenteras de olika delarna i delprojektet The Bridge samt extern utvärderares reflektioner (avsnitten "Reflektion längs vägen"). Kapitlet avslutas med en sammanfattande bild av projektets målpuppfyllnad och resultat.

5.2.1 Praktikperiod 1 (Maj 2011)

Intern uppföljning

Deltagarna fick efter avslutad praktikperiod svara på en digital enkät som genomfördes av utvärderare för samverkansorganisationen Groundwork. Syftet var att fånga deltagarnas förväntningar samt upplevelser från den första praktikperioden (13 av deltagarna svarade på enkäten). Avseende matchning, rätt person på rätt plats, upplevde deltagarna överlag en god matchning. Förväntningar som uttrycktes var att finna nya idéer/metoder, kunskap om tredje sektorn och hur socialt arbete sker i England, finna möjliga lösningar på integrationsproblemet samt lära mer om hur olika sektorer samverkar. Det fanns hög optimism bland deltagarna och ca 70 % bedömde att praktikperioderna skulle komma att höja kompetensen i deras yrkesroller.

Exempel på fördelar deltagarna såg med praktikperioderna var att identifiera nya arbetsmetoder, tillämpningar och färdigheter. Deltagarna delgav också hur de såg på möjliga hinder avseende möjligheten att tillämpa lärdomarna från England på sina arbetsplatser i Sverige. Exempel på möjliga hinder var avsaknad av tillräckligt mandat, vilja bland politiker och ledare, otillräckliga resurser samt att metoderna inte är överförbara till svenska förhållanden.

Deltagarnas återkoppling – extern uppföljning

Under första analysseminariet och i lärandeloggar framkom att det fanns ett brett spektrum av erfarenheter och lärdomar från den första praktikperioden. Deltagarna uppvisade ett stort engagemang och intresse för att förvalta och sprida vidare lärdomar. Flera av initiativen och angreppssätten sågs som möjliga att pröva och validera. Nedan presenteras exempel på vad deltagarna initialt upplevde som styrkor och förbättringsområden.

Styrkor

- Fantastiskt bemötande i England.
- Positivt att vara med ute på fältet och inte enbart möten.
- En mångfald av olika verksamheter som besökts.
- Bra med fasta placeringar – ger möjlighet till att ställa fördjupade frågor/fördjupad kunskap och fördjupade relationer.

Förbättringsområden inför kommande perioder

- Att ges möjlighet att följa "ett case" i England.
- Utökad dialog före nästa praktikperiod kring placering/matchning.
- Behov av samhällsinformation i England.
- Att genomföra fler besök parvis.
- Framförhållning - att ge besked i tid om arbetsplats som ska besökas för att kunna förbereda sig.

Några nyckelord som utmärkte lärdomarna från England var:

- *Brukaren i centrum.*
- *Flexibla angreppssätt, metoder och lösningar.*
- *"Community Spirit" – grannskapsengagemang.*
- *Social upphandling.*

Flera exempel togs upp där man beskrev hur man i England i betydligt högre grad än i Sverige sätter "brukaren i centrum", ger brukaren egenmakt och utgår från individens behov och intressen när sysselsättning ska skapas. Otraditionella metoder och initiativ förs in i arbetet för att skapa ett inkluderande samhälle. Flertalet lösningar utvecklas ofta på lokal/stadsdelsnivå där medborgare involveras och där volontärskap utgör en viktig del. Social upphandling och tredje sektorn används i arbetet för att bryta utanförskap.

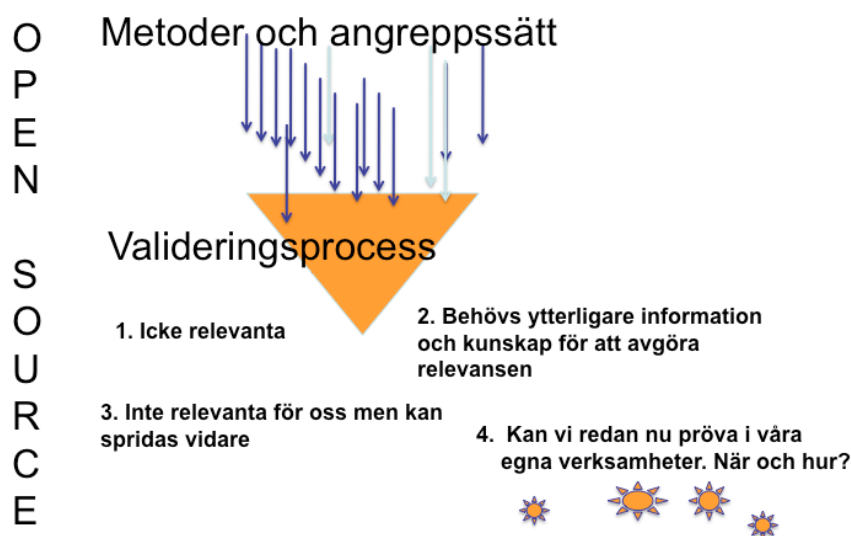
Utvärderares reflektion längs vägen

Efter första studieresan såg vi hur deltagarna fått med sig nyvunna kunskaper, tagit del av innovativa metoder och angreppssätt och fått inspiration. Under denna fas identifierades

nödvändigheten av att selektera bland olika metoder, finna lämpliga vägar för spridning samt finna sätt att göra dem transparenta och tillgängliga för relevanta aktörer. Med utgångspunkt från ovan behov föreslog externa utvärderare följande tre områden som viktiga att ta vidare:

- Validering för insamling av metoder och arbetssätt
- Kunskapshantering och spridning
- Översyn av mål och indikatorer

Inför den fortsatta processen rekommenderade externa utvärderare valideringsmetod för att bedöma metodernas implementeringsmöjligheter. Se frågeställningar i modellen som föreslogs för att underlätta valideringen.

Externa utvärderare lyfte även vid åiterrapportering behovet av att säkerställa spridning såväl internt som externt:

- Hur kan The Bridge skapa en översikt över de olika initiativen, samt hur och var samla informationen för att bli så transparent som möjligt?
- Hur kan projektet säkerställa kunskapsöverföring till de övriga delprojekten?

En ytterligare rekommendation var att se över mål/indikatorer för att säkerställa tydlighet och fokus för alla involverade i projektet och dess intressenter. The Bridge genomförde efter åiterrapportering en workshop där man fokuserade på ovan områden.

5.2.2 Praktikperiod 2 (september/oktober 2011)

Intern uppföljning

Deltagarna fick även efter avslutad praktikperiod 2 svara på en digital enkät som genomfördes av utvärderare för samverkansorganisationen Groundwork (8 av de svenska deltagarna svarade på enkäten). Avseende matchning, ”rätt person på rätt plats”, upplevde deltagarna att de inför praktikperiod 2 hade bättre möjligheter att styra vilka organisationer/personer de skulle träffa inför andra praktikperioden.

De förväntningar som uttrycktes efter andra praktikperioden överensstämde med första perioden d.v.s. att finna nya idéer/metoder, kunskap om tredje sektorn och hur socialt arbete sker i England, finna möjliga lösningar på integrationsproblemet samt lära mer om hur olika sektorer samverkar. Det fanns även efter andra projektperioden fortsatt hög optimism avseende möjlighet att nå uppsatta mål.

"I think we have come a long way even though there is still much to learn and lots of questions that still has to be answered."

"The Bridge project is for me a source of skills development that will surely generate new thoughts and ideas."

Deltagarna bedömde även efter andra praktikperioden att praktiken skulle komma att höja kompetensen i deras yrkesroller.

"This is exactly what we are working with in Sweden. To get input from some who have worked with it for a few years is very valuable."

"The system in England is very different from ours and I think I will get new perspectives on how you can work."

Deltagarnas återkoppling – extern utvärdering

Efter den andra praktikperioden framkom att deltagarna saknade många viktiga element för att kunna ta arbetet vidare. Det som efterfrågades var ökad tydlighet i uppdraget (mål, vad som förväntades av deltagarna). Deltagarna saknade stöd från delprojektledare och projektet i sin helhet när det gäller kontaktvägar, bollplank samt mötesaktiviteter. Många ställde sig också frågan varför inte projektet bättre tagit till vara på deltagarnas erfarenheter och visat ett större intresse för angreppssätt och metoder.

Flera uppgav att de gärna skulle vara delaktiga i att berätta om sina erfarenheter och dela dessa med intresserade aktörer och nyckelpersoner, såväl inom projektet som utanför projektet. Deltagarna var efter andra praktikperioden fortsatt engagerade och lyfte betydelsen av projektet men upplevde samtidigt en frustration och oro över projektets förmåga att leda till resultat.

Under andra analysseminariet arbetade grupperna med att identifiera möjliga metoder och angreppssätt att kvalificera för eventuell implementering. Sammanfattande presentationer för respektive arbetsgrupp presenteras nedan.

Social hänsyn vid upphandling

I England har man inom området "Social upphandling" använt sig av ett angreppssätt där man skapar lokala fördelar (s.k. "local benefits"). I många fall resulterar detta också i en social fördel för personer som står långt från arbetsmarknaden då systemet skapar förutsättningar för medborgare i socialt utsatta områden. Detta är ett system som i dagsläget inte kan användas i Sverige på grund av rådande regelverk.

Ytterligare iakttagelse var att det engelska systemet har ett utbyggt system för mottagarorganisationer (organisationer som tar emot personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden). Ett liknande system saknas i Sverige. Arbetsgruppen tog efter praktikperiod 2 frågan kring upphandling vidare då det är ett prioriterat mål för Göteborgs stad, d.v.s. "social hänsyn vid upphandling" som blir det svenska angreppssättet. Arbetsgruppen genomförde möten med politiker med ansvar för frågan med syftet att kvalificera och utreda området. Arbetsgruppen utsågs också under denna period till processägare för arbetet med att nå det prioriterade målet "social hänsyn vid upphandling".

Meningsfull sysselsättning

Arbetsgruppen upplevde efter andra studieresan att temaområdet Meningsfull sysselsättning är ett diversifierat område som går parallellt med rehabiliteringstemat. Gruppen lyfte framförallt att man i England har ett annorlunda förhållningssätt som fokuserar på proaktivt agerande där man tidigt fångar upp potentiella problem bland till exempel ungdomar. Detta sker på lokal nivå som exempelvis i verksamheter som skola och fritidsgård. Även efter denna praktikperiod nämndes den starka lokala omsorgen ("community spirit"). Redan innan projektet The Bridge initierades hade exempelvis Angered haft utbyte med organisationen Groundwork och hämtat hem vissa angreppssätt som man prövat lokalt. Vad gruppen betonade var att arbetet måste lyftas och förankras på en högre nivå än idag för att få genomslagskraft och spridning.

En annan lärdom man tog hem var att motsvarande Försäkringskassa och Arbetsförmedling i England har en högre grad av gemensam plattform än i Sverige. Här såg man möjlighet till en högre grad av samsyn och samverkan.

Gruppen gav ett exempel genom företaget "Blue Sky Development" som anställer före detta interner i sin verksamhet. Företaget söker upp interner på anstalter/fångelser och genomför jobbintervjuer samt stödjer/matchar. Personerna anställs efter avtjänat straff på företaget inom offentlig verksamhet som park och anläggning. Före detta interner arbetar på företaget som gruppleadare och ger stöd till de nyanställda. Angreppssättet har visat på mycket goda resultat och låg återfallsfrekvens hos personerna.

Nya inkomstformer

Under denna resa fick arbetsgruppen kunskap om rådande regler och system i England. Deltagarna upplevde att denna kunskap hade varit ännu mer värdefull om deltagarna fått den redan under projektperiod 1. För övrigt upplevde deltagarna veckan som något splittrad med besök utan övergripande sammanhang till temaområdet. Deltagarna upplevde också att temaområdet "Nya inkomstformer" inte är klart definierat. Det saknades mål och tydlig inriktning och deltagarna ställde frågan vilken utgångspunkt som format temaområdet. Deltagarna betonade vikten av att få en tydlighet kring definition, innehåll och mål inför det fortsatta arbetet.

En iakttagelse deltagarna hade med sig är att England har ett system med låglönearbete, vilket för med sig att ett stort antal personer som annars inte skulle haft möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden får denna möjlighet till arbete. Här upplevde deltagarna att det finns skillnader i filosofi mellan England och Sverige. Frågan om låglönearbetets existens ses som

ett politiskt vägval där deltagarna tror att många skulle uppleva att vi backar utvecklingen genom att introducera denna typ av arbeten.

Rehabilitering

Gruppen framhöll bland annat fokus i England avseende att tillgodose behoven hos individen, möjligheten för personer i rehabilitering att komma hemifrån, att bryta isoleringen och göra något meningsfullt. Ett exempel gavs där somaliska personer i rehabilitering (ålder 55 och äldre) gavs möjlighet till daglig verksamhet ("daycentre"). Detta är en verksamhet som inte drivs som projekt eller av idéburen verksamhet utan av motsvarande stadsdelsförvaltning.

Utvärderares reflektion längs vägen

De behov avseende projektstöd och styrning som fanns efter första praktikperioden kvarstod även efter andra praktikperioden.

Vid halvtidsrapportering rekommenderade externa utvärderare följande områden att beakta:

- Behov av ökat projektstöd och styrning.
- Fortsatt behov av valideringsprocess för inhämtade metoder och angreppssätt.
- Behov av förstärkt kunskapshantering/spridning av metoder och angreppssätt.
- Översyn av nuvarande mål och indikatorer.

Externa utvärderare betonade också delprojektets goda möjligheter att kunna implementera intressanta initiativ under förutsättning att processtödande resurs tillförs projektet. Utifrån ovanstående behov förstärktes projektteamet fr.o.m. kvartal 4, 2011. Två delprojektledare skulle nu leda projektet. En workshop med deltagarna genomfördes även för att styra upp och strukturera fortsatta arbetet. Ytterligare en person tillfördes projektet under några månader (representant från Social resursförvaltning) med uppdrag att ge stöd till deltagarna att finna former för handlingsplaner. Under våren hölls också ett antal möten för att stärka upp det fortsatta arbetet.

5.2.3 Praktikperiod 3 (april 2012)

Deltagarnas återkoppling – extern utvärdering

Efter tredje projektperioden upplevde deltagarna att de fått en tydligare struktur i delprojektet och en bra förstärkning vad avser projektledning. Deltagarna efterlyste dialog med styrgrupp, referensgrupp samt andra aktörer om vilka metoder och angreppssätt möjliga att ta vidare. Deltagarna hade validerat och prioriterat bland metoder och angreppssätt men var i behov av synpunkter och prioriteringar från styrgrupp och andra intressenter. Under ett analysseminarium presenterades en samlad bild av de viktigaste insikterna från praktikperioderna samt hur arbetet utvecklats i de olika arbetsgrupperna.

Under analysseminariet arbetade deltagarna med att prioritera och validera den mängd initiativ och metoder man nu kommit i kontakt med. Prioriteringar genomfördes för samtliga arbetsgrupper, utom för temaområdet Social hänsyn vid upphandling, som inte var representerade vid detta analysseminarium.

Prioriteringar

Rehabilitering

- Utveckla och fortsätta samverkan och skapa nätverk. Finns nätverk för chefer, dock inte på handläggarnivå. *"Vi har samverkat och skapat en bra grund i projektet."*
- Utveckla volontärverksamheten.
- Utveckla idé "utvidgat medborgarcenter" (centrala staden). Varför inte samla fler resurser och ha uppsökande verksamhet? Service inte bara information.
- Starta ett hälsohus – få stöd och underlätta rehabilitering.
- Arbeta för att få med arbetsgivarna i större utsträckning.
- Utöka uppsökande verksamhet.
- Pilot målgrupp kvinnor med alkoholproblem.

Nya inkomstformer

- "Allt i ett hus" där riktig samverkan sker, utan täta skott mellan myndigheter. Utgå från klienten. *"Vill att detta ska vara normen på sikt."*
- Vill ha bidragssystem som baseras på "better off in work".
- Myndigheter ska finnas på plats lokalt. Sker en centralisering som ger tröghet och klienter kommer mellan stolar.

Meningsfull sysselsättning

- Socialt bemanningsföretag kopplat till enkla jobb. Det skulle kunna ge en första plattform och referenser. *"Enkla jobba och inte lönedumpning."*
- Insatser för funktionshindrade. Åka ut med deltagare och fler alternativ än idag. Trädgårdsarbete, besöka arbetsplatser. *"Enklare arbetsuppgifter. Finns en mellangrupp och gråzon som vi behöver se över möjligheter för."*
- "Case management."
- Volontärarbete. *"Även om vår samhälls- /myndighetsstruktur ser annorlunda ut än i England, är volontärverksamhet något vi kan utveckla. Bör kunna likställas med praktik och lärling. Ska inte behöva köpa dessa platser då det blir ett hinder."*

De viktigaste insikterna från praktikperioderna sammanfattades enligt nedan:

- Mentaliteten – gräv där du står.
- Allt i samma hus.
- Samarbete över gränserna
- Tro på individen oavsett utbildningsbakgrund.
- "Case Management".
- Tredje sektorn starkt samarbete med näringslivet.
- Tidigare kompetens värdesätts.
- Länderna har två olika system. Behövs mer kunskap om systemen.
- Enkla jobb, låg ersättning men ibland värdefullt för individen.
- Mer uppsökande verksamhet.

5.2.4 Praktikperiod 4 samt spridningsresa (november 2012)

Deltagarnas återkoppling – extern utvärdering

På de avslutande resorna deltog, förutom deltagare, även ett antal nyckelpersoner (strategiska deltagare) från olika verksamheter med syfte att stärka förutsättningarna för strategisk påverkan genom att på plats få ta del av olika engelska organisationers arbete.

Deltagarna var nöjda med resan, framförallt värdesattes att strategiska nyckelpersoner var med och kunde ta del av exempel på metoder och angreppsätt.

”Blev positivt för gruppen. Roligt att visa upp vad vi sett och lärt. Hände mycket i huvudet på alla.”

Flera deltagare vittnade om att processer startats för att undersöka förutsättningar för att anpassa och överföra relevanta inslag och metoder från olika arbetsgrupper. Exempelvis gäller detta arbetet med att utveckla volontärarbetet i staden samt tankarna om ett ta idén om ett Hälsans Hus vidare och anpassa till svenska och lokala förhållanden.

”Tanken är att utgå ifrån individen, knyta nätverket runt personen, även om vi inte kan vara i ett och samma hus.”

Ett stort intresse och fokus har legat på temaområdet Social hänsyn vid upphandling. Deltagarna poängterade att nya metoder och angreppsätt finns i samtliga arbetsgrupper. Partnerskap Göteborg - Storstadsintegration har presenterat ett urval av resultat vid olika spridningsaktiviteter. Här finns resultat från samtliga arbetsgrupper förutom från arbetsgruppen Nya inkomstformer. Vad avser detta område upplevde deltagarna att det även här finns resultat att hämta hem (t.ex. erfarenheter från socialt företagande där England har stor erfarenhet).

Deltagarna menade att dialog med styrgrupp och nyckelpersoner avseende gruppernas idé- och handlingsplaner, är centralt för att kunna ta initiativen vidare. Deltagarna diskuterade också framtida möjligheter till erfarenhetsutbyte efter projektets avslut:

”Organisationer från England besöker regelbundet Göteborg (t ex Groundwork). Det skulle vara intressant att anordna framtida erfarenhetsutbyten.”

”För att öka möjligheten till strategisk påverkan skulle vi kunna anordna en konferens där vi bjuder in intressanta verksamheter som vi besökt i England.”

Från intervjuer med de strategiska nyckelpersoner som var med på studieresan framgick att samtliga upplevt studieresan som givande. Deltagarna upplevde besöken som intensiva, givande och välplanerade. En fördel deltagarna såg med sin medverkan var att man genom resan nu kan återge arbetet på ett bra sätt efter att ha tagit del av hur arbetet går till i England. Genom resan har deltagarna lärt känna varandra, dialoger inleddes redan under studieresan och man ser också hur det fortsatta arbetet kommer att underlättas genom resan.

”Förra veckan hade vi uppföljningsmöte. Vi har rest tillsammans och lärt känna varandra. Det kommer att bli en spännande resa även efter resan.”

"Det mest givande för mig var hur man lyckades vända ett negativt projekt till ett positivt (OS London)."

"Hade underlättat processen om politiken varit med från start. Det är helt avgörande med den politiska uppslutningen, att ge frågan en hög profil."

Utvärderares återkoppling längs vägen

Arbetet med att validera, dokumentera och sprida intensifierades efter den tredje praktikperioden. Deltagarna genomförde uppföljningsmöte samt koordineringsmöte. I augusti 2012 hölls en workshop med syfte att finna former för att dokumentera lärdomar.

Vid styrgruppsmötet den juni 2012 fick alla projektledare i respektive delprojekt till uppgift att återge ett resultat. Av The Bridge inkomna förslag redovisades idén bakom att skapa ett Hälsans Hus i Angered. Vid detta styrgruppsmöte presenterades också modellen, idébilden av Upphandlingsgruppens Mottagarorganisation, Skills Team, som en fördjupning utifrån frågeställningen om en eventuell förlängning och förfrågan till ESF.

Den 2 augusti 2012 kom besked från ESF-rådet att Partnerskap Göteborg - Storstadsintegration beviljats förlängning till 2013-01-31 (utifrån den ändringsansökan som lämnades). En utökning av projektets genomförandetid kom att användas till att fördjupa belysa den metod som identifierats av deltagarna i The Bridge vid resor till London, d.v.s. en mottagarorganisation för arbetet med sociala krav i offentlig upphandling.

5.2.5 Slutredovisningar arbetsgrupper – fortsatt arbete

Nedan presenteras sammanfattning av slutredovisningar/idéförslag som respektive arbetsgrupp tagit fram.

Arbetsgrupp Nya inkomstformer

Arbetsgrupp Nya inkomstformer har till skillnad från de andra grupperna i The Bridge inte varit placerad på en mottagarorganisation utan har istället gjort studiebesök hos olika organisationer och myndigheter och försökt ta reda på vad som skiljer Sverige och Storbritannien åt i frågor om arbetslöshet och vägen ut i egen försörjning.

Under de fyra studieresorna har gruppen framförallt vistats i östra London, som är den fattigaste delen av London, och då framförallt i Newham/Stratford området. Arbetslösheten i området är mycket hög och en stor andel av lokalbefolkningen är arbetslös och har någon form av bidrag. Under projektiden har dock området fått ett uppsving tack vare olympiaden 2012 i London då huvudarenor och olympiaområdet byggdes i Stratford. Arbetstillfällena har även ökat, speciellt genom att man byggt en shoppinggalleria som är den största i Europa – Westfield Stratford.

Det förslag gruppen lyfter för att ta vidare på hemmaplan är att öka tillgången på enkla jobb till en minimilön. De stora problemen med att (åter)skapa dessa jobb är att enkla jobb med minimilöner lätt kan utnyttjas för att snedvrida konkurrens och skapa lönedumpning. Det behövs därför att man skapar ett system som gör det svårt att missbruka detta. Dessutom är

många i de grupper som är i behov av dessa jobb sårbara och i behov av stöd och skydd. Förslaget gruppen ger är därför att skapa sociala bemanningsföretag för arbetsträning och personaluthyrning. Det sociala företaget skulle ta emot arbetssökande ur prioriterade grupper för arbetsträning och sedan slussas ut i enkla jobb, startjobb, på lokala företag. Förslag på upplägg finns förtydligt i arbetsgruppens slutredovisning. För att skapa dessa nya jobb behövs dock en politisk överenskommelse att stötta och prova idén och inte minst en god dialog med arbetstagarorganisationerna.

Arbetsgrupp Meningsfull sysselsättning

Arbetsgruppen Meningsfull sysselsättning har haft fokus på meningsfull sysselsättning riktad till socialt utsatta grupper, för att förkorta deras vägar till arbete och sysselsättning. Frågorna som ställts är hur Göteborgs stad skulle kunna förbättra arbetsträningmetoder för personer som står långt ifrån arbete till att snabbare nå meningsfull sysselsättning/arbete/utbildning samt vad Göteborgs stad kan göra för att förbättra för att förebygga ungas utanförskap och snabbare etablera sig på arbetsmarknaden/studier.

I Sverige har vi inte över lag lika stor uppbyggd tredjesektor och inte heller en lika tydlig "Community spirit" i våra stadskärnor. Case management/ supported employment och IPS metoder är exempel på metoder som är väl vedertagna i England och som kan appliceras på personer med behov av stöd och innefattar enligt definition – andra missgynnade grupper. I delprojektet Samrehab har utbildning getts i de olika metoderna vilket har gett arbetsgruppen inspiration att lyfta dessa modeller som en gemensam grund att arbeta vidare kring.

Ett av arbetsgruppens idéförslag är att utveckla stadens aktivitetshus inom Social resursförvaltning och tillsammans med befintliga arbetsträningseenheter skapa nya "hus" genom att tillämpa Case management - IPS metoder likvärdigt exemplet Lee House i England. Hur detta skulle kunna utvecklas samt övriga förslag finns beskrivet i gruppens slutredovisning.

Arbetsgrupp Rehabilitering

Några av frågeställningarna gruppen hade med sig till London gällde hur man i England arbetar med de personer som hamnat i utanförskap på grund av sjukdom, arbetslöshet och försörjning, vilka samarbetspartners som finns och vad som kan tas hem till vårdcentralen att arbeta vidare med. Ett idéförslag som gruppen lyft är förslaget om ett Hälsohus. Projektidén har längs vägen stärkts och gruppen har nu kommit så långt att man gjort ytterligare en skrivelse med förslag på hur man har tänkt sig att det ska se ut. Förslaget är att skapa ett hus där personer kan träffas och få hjälp, information samt att det även kan skapas arbetsmöjligheter under begränsad tid är gruppens mål. Mer information finns i gruppens slutredovisning.

Arbetsgrupp Social hänsyn vid upphandling

Arbetsgruppen Social hänsyn vid upphandling har bestått av representanter från Göteborgs Stads Upphandlings AB. Arbetsgruppen har haft som syfte att *"hitta möjliga vägar att inom vår lagkontext kunna arbeta med socialt ansvar och krav på social hänsyn i våra upphandlingar, både generellt i övergripande ramavtal samt i objektavtal med lokala förankringar"*. Arbetsgruppen har fastställt en intern definition av de olika begreppen sociala dimensionen, socialt ansvar och social hänsyn.

Under projektets gång har Kommunstyrelsen vid fördelning av Göteborgs stads prioriterade mål tilldelat Upphandlingsbolaget processägarskapet avseende målet "Upphandling av tjänster med social hänsyn ska öka". Detta innebär att Upphandlingsbolaget ska vara processdrivande i frågan om krav på social hänsyn i upphandlingar av tjänster. Varje förvaltning och bolag i kommunen har dock själva ansvaret för att i sina upphandlingar ställa krav på social hänsyn. Detta var ett positivt sammanträffande som har gjort att det arbete och det resultat som arbetsgruppen fått fram genom sitt engagemang i delprojektet The Bridge har fått en naturlig ingång.

Arbetsgruppen har visat att det finns möjlighet att ta social hänsyn i svensk offentlig upphandling. Upphandlingsbolaget har identifierat ett behov av en funktion, en "mottagarorganisation" för att lyckas med att ställa framgångsrika sociala krav i upphandling. Genom den beviljade förlängningen av projektet Partnerskap Göteborg - Storstadsintegration och delprojektet The Bridge gavs möjligheten att fortsätta arbetet med att utvärdera utformning av en mottagarorganisation. Mer information om arbetsgruppens arbete finns beskrivet i sin helhet i gruppens slutredovisning.

5.2.6 Måluppfyllnad och resultat

Delprojektets indikator, *upplevelsen av ökad kompetens hos deltagarna ska vara 100 %*, har uppnåtts. Deltagarna i projektet vittnar om ökade kunskaper, ökad trygghet i sina arbetsroller samt nya insikter och lärdomar. Deltagarna har uppskattat mötet med nya verksamheter och det gemensamma kunskapsbyggandet.

"Att mötas bryter barriärer."

"Vi har lärt känna vår stad och andras verksamheter."

Indikatorerna, *Upprättande av 2 handlingsplaner per arbetsgrupp samt Skapande av minst tre PPP (private, public, partnership) vilka upprättades vid ansökan har justerats. Ovan två indikatorer har omvandlats till en indikator, Samtliga arbetsgrupper ska ha upprättat idé- och handlingsplaner.* Indikatorn har uppnåtts. Samtliga arbetsgrupper har upprättat idé- och handlingsplaner och har även redovisat sina erfarenheter för nyckelaktörer. Flertalet metoder och angreppssätt har identifierats, inte minst vad avser social hänsyn vid upphandling. Planering för organisering av initiativ pågår.

Angreppssättet med transnationellt erfarenhetsutbyte där deltagarna vistats längre praktikperioder samt vid upprepade tillfällen har av projektaktörer och deltagare upplevts som mycket positivt. De återkommande praktikperioderna har möjliggjort fördjupningar och internationellt nätverksbyggande. Angreppssättet kan betraktas som innovativt då det är ovanligt med så omfattande transnationella inslag i ESF-finansierade projekt.

Projektet har under en viss period haft problem med otillräcklig projektstyrning/stöd och under en period tappade man fart. Detta justerades genom en projektledningsförstärkning som vi menar bidrog positivt till projektets resultat.

Vidare har den beviljade förlängningen av projekt Partnerskap Göteborg - Storstadsintegration möjliggjort för The Bridge att komma längre i sin strävan mot såväl mål

som möjlig implementering. Förlängningen har bidragit till fördjupning och insatser för strategisk påverkan.

Projektets långsiktiga resultat, att bidra till meningsfull sysselsättning för olika grupper som står utanför arbetsmarknaden, skapa tillväxt samt främja ökad integration i Göteborg, är naturligtvis svårt att uttala sig om i dagsläget. Vi ser att det finns en stor potential att omvandla flera av de angreppssätt och metoder som de olika arbetsgrupperna undersökt och som nu kvalificeras i samarbete med intresserade mottagarorganisationer.

En bidragande styrka i The Bridge menar vi har varit deltagarnas engagemang och delaktighet. Deltagarna kommer också efter projektets avslut att fortsätta arbetet med att sprida samt finna former och förutsättningar för implementering inom ramen för sina ordinarie tjänster. Delprojektledare kommer att stödja det fortsatta arbetet genom att samla deltagarna efter projektets avslut (våren 2013) för det fortsatta arbetet.

I The Bridge finns många delar att ta vara på. Det stora arbetet återstår med att realisera de initiativ som kan tillföra värde för Göteborgs stad och eventuellt andra regioner. Det blir viktigt att det finns drivande aktörer och ägarskap.

5.3 Resultat Samrehab

Samrehab har varit ett samarbetsprojekt mellan samordningsförbunden i Göteborg och förbundens fyra huvudmän. Samrehab har haft tre målgrupper; baspersonal (Offensivt Rehabiliteringsarbete), koordinatörer (Koordinering av rehabåtgärder för lokal samverkan) samt ledningspersonal (Ledare i Samverkan). Projektet har syftat till att öka kompetens inom rehabiliteringssamverkan och få till en strukturell samverkan baserad på rehabiliteringskompetens, gemensamt val av metoder samt kunskap om samordning.

Projekt Samrehab inledde med föreläsningsserien Offensivt Rehabiliteringsarbete (mars 2011). Kompetenssatsningen bestod av åtta halvdagar (målgrupp baspersonal). Deltagarna har representerat olika verksamheter: Arbetsförmedling, Försäkringskassan, Psykiatri, Socialförvaltningen samt Etableringsenhet. Sammanlagt har 122 personer deltagit, 108 kvinnor (88,5 %) och 14 män (11,5 %).

I september 2011 startade en utbildning för rehabkoordinatörer med 29 deltagare (25 kvinnor (86 %) och 4 män (14 %)). Utbildning för ledningspersonal, Ledare i Samverkan, genomfördes som avslutande insats i projektet (en insats våren 2012 och en insats oktober 2012). Totalt deltog 193 personer i Samrehab.

Huvudmetod för utvärderingen har varit förmätning och eftermätning bland deltagare i insatserna för baspersonal och koordinatörer. Deltagare som anmält sig fick inledningsvis besvara en enkät. Syftet var att fånga nuläge samt förväntningar och behov. Efter genomförda utbildningar har deltagarna fått besvara samma frågor i en eftermätning.

Utvärderingsinsatser för Offensivt Rehabiliteringsarbete har kompletterats med dialogmöten (den 19:e maj 2011 samt den 16:e december 2011). Under första dialogmötet medverkade sju deltagare från samverkande verksamheter (tre män och fyra kvinnor). Den 16 december

deltog fem deltagare (två män och tre kvinnor). Kompletterande telefonintervjuer med deltagare har genomförts.

Extern utvärdering har kompletterats med intern uppföljning efter genomförda kompetensinsatser. Utbildningsanordnare för utbildningen av rehabkoordinatorer samt ledningspersonal har följt upp sina insatser.

Nedan presenteras de olika delarna i Samrehab. Kapitlet avslutas med en sammanfattande bild av projektets måluppfyllnad, resultat samt extern utvärderares reflektioner.

5.3.1 Utbildningsinsats baspersonal – Offensivt rehabiliteringsarbete

Projektet Samrehab:s inledande kompetensinsats genomfördes för målgruppen handläggare (baspersonal). Under föreläsningsserien samlades deltagare från de fyra samverkande myndigheterna/aktörerna i rehabiliteringskedjan.

Innehåll: Offensivt rehabiliteringsarbete (åtta halvdagar)

- 1. Upplysning om myndigheternas ansvarsområden och ordinarie insatser**
- 2. Rehabiliteringsvetenskap, kunskap och forskning**
- 3. Verksamma rehabiliteringsinsatser**
- 4. Arbetslivsinriktad rehabilitering för individer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar**
- 5. Konsultationer – case studies**
- 6. Flerpartssamtalet – en utveckling av arbets- och samtalsmetodik. Gemensamma rehabiliteringsplaner baserade på ICF**
- 7. Gemensamma rehabiliteringsplaner baserade på ICF**
- 8. Lokala förutsättningar för samverkan och framtida nätverk för implementering**

Intern uppföljning

Föreläsningstillfällena har följts upp genom att deltagarna fått besvara en enkät efter varje insats (för det sista föreläsningstillfället genomfördes ingen uppföljning). Betygsättning av föreläsningstillfällena på en skala från 1- 4 (mycket liten grad:1, mycket hög grad: 4). Överlag har föreläsningarna fått ett bra resultat från deltagarna, ett resultat som också blev bättre allteftersom utbildningsserien fortlöpte. Många har fått med sig nya kunskaper om relevanta frågor för samverkan.

Föreläsningstillfälle/halvdag I vissa fall valfria temaområden A/B/C	I vilken utsträckning har föreläsningen gett dig nya kunskaper?	I vilken utsträckning motsvarar halvdagen dina förväntningar?	Sammanfattande omdöme av dagen?
1. Upplysning om myndigheternas ansvarsområde och ordinarie insatser (29 mars 2011) 78,6 % svarsfrekvens (77 av 98)	Tema A. 27 % i hög grad eller i mycket hög grad Tema B. 67,5 % i hög grad eller i mycket hög grad	53 % i hög grad eller i mycket hög grad	75 % bra eller mycket bra Huvudassociation <i>Nyttig</i> <i>Matnyttig</i> <i>Intressant</i>
2. Rehabiliteringsvetenskap, kunskap och forskning (27 april 2011) 65 % svarsfrekvens (67 av 103)	Tema A. 38 % i hög grad eller i mycket hög grad Tema B. 57 % i hög grad eller i mycket hög grad	62 % i hög grad eller i mycket hög grad	70 % bra eller mycket bra Huvudassociation <i>Nyttig</i> <i>Intressant</i>
3. Verksamma rehabiliteringsinsatser (10 maj 2011) 57,5 % svarsfrekvens(54 av 94)	Tema A. 92,5 % i hög grad eller i mycket hög grad Tema B. 59 % i hög grad eller i mycket hög grad Tema C. 48,5 % i hög grad eller i mycket hög grad	94,5 % i hög grad eller i mycket hög grad	91 % bra eller mycket bra Huvudassociation <i>Nyttig</i> <i>Intressant</i>
4. Arbetsinriktad rehabilitering för individer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (31 maj 2011) 66 % svarsfrekvens (64 av 97)	Tema A. 55 % i hög grad eller i mycket hög grad Tema B. 75 % i hög grad eller i mycket hög grad Tema C. 92 % i hög grad eller i mycket hög grad	91 % i hög grad eller i mycket hög grad	97 % bra eller mycket bra Huvudassociation <i>Nyttig</i> <i>Utvecklande</i> <i>Matnyttig</i> <i>Intressant</i> <i>Inspirerande</i>
5. Konsultationer – case studies (13 september 2011) 30 % svarsfrekvens (24 av 80)	Tema A. 66,3 % i hög grad eller i mycket hög grad Tema B. 75 % i hög grad eller i mycket hög grad Tema C. 75 % i hög grad eller i mycket hög grad	66,7 i hög grad och 16,7 % i mycket hög grad	86,5 % bra eller mycket bra Huvudassociation <i>Nyttig</i> <i>Intressant</i> <i>Matnyttig</i>
6. Flerpartssamtalet – en utveckling av arbets- och samtalsmetodik. Gemensamma	Tema A. 50 % i hög grad eller i mycket hög grad Tema B. 57,5 % i hög	91 % i hög grad eller mycket hög grad	95 % bra eller mycket bra

rehabiliteringsplaner baserade på ICF (11 oktober 2011) 49,4 % svarsfrekvens (40 av 81)	grad eller i mycket hög grad Tema C. 52,5 % i hög grad eller i mycket hög grad		
7. Gemensamma rehabiliteringsplaner baserade på ICF (9 november 2011) 71 % (60 av 84)	Tema A. 43 % i hög grad eller i mycket hög grad Tema B. 85 % i hög grad eller i mycket hög grad	85 % i hög grad eller i mycket hög grad	86 % bra eller mycket bra Nyttig Utvecklande Intressant Stimulerande

Deltagarnas återkoppling – extern utvärdering

Återkoppling efter de tre första utbildningstillfällena

Resultatet visade att deltagarna upplevt det som positivt att samlas och diskutera samverkan avseende samrehabfrågor. Deltagarna på genomfört dialogmöte har exemplifierat med delar som de upplevt som intressanta utifrån deras specifika perspektiv och behov. Mottagandet har dock varierat och även föreläsningarnas relevans. Deltagarna menade att det har varit en stor fördel att Offensivt rehabiliteringsarbete utgjorts av en föreläsningsserie som sträckt sig under en längre tidsperiod. Detta gav deltagarna möjlighet att stärka upp och utveckla delar kring samverkan under projektiden.

Några deltagare tyckte att föreläsningarna varit alltför grundläggande och teoretiska och saknade visionärt arbete för hur man bör/kan utveckla former för ökad samverkan. Flera deltagare menade att det hälsofrämjande perspektivet varit ett positivt inslag under utbildningen. Det framfördes exempelvis att sjukvården borde kunna influeras av *"att stärka det friska."*

Reflektioner från föreläsningstillfälle 1-3 var:

"Bra presentation av myndighetspersonerna, bra upplägg första dagen – sätta kartan" (Första halvdagen).

Praktiska exemplet Malmö nämndes som ett bra exempel på samverkan.

"Får resultat från sitt arbete" (tredje halvdagen).

"De praktiska exemplen väcker tankar att ta med hem."

Flera upplevde det som positivt att varva teori och praktik. De mer praktiska inslagen om hur arbetet kan bedrivas efterfrågades starkast.

Möten

För flera av deltagarna har det varit värdefullt att träffa ett så stort antal personer som arbetar med liknande frågor. Deltagarna upplevde att det fanns hög kompetens bland deltagande handläggare. Möjligheten att knyta kontakter sågs som värdefullt och betydelsefullt för arbetet med ökad samverkan.

"Jag tänkte, vilken kompetens när jag såg alla deltagare."

Samverkan

Förmätningen (beskrivs senare i kapitlet) visade på ett behov av kunskap om frågor för samordnad samverkan. Samverkan lyfts som viktig för att nå målsättningen att sätta brukaren i centrum. Både förmätningen och dialogmötet visade att grad av samverkan skiljer mellan de olika verksamheterna. Enligt deltagarna har myndigheterna olika tydligt definierade uppdrag vad avser samverkan, exempelvis har Försäkringskassa och även Arbetsförmedlingen ett jämförelsevis starkt fokus. I övrigt finns en gråzon vad gäller samverkansuppdraget och det ser också olika ut i olika stadsdelar och för olika geografiska områden. Exempelvis nämndes psykiatrireformen som förändrat arbetsprocesserna och som ser annorlunda ut idag. Bilden av hur samverkan ser ut i praktiken upplevdes som mångfacetterad.

"När detta kom såg jag det som en nytändning. Att föreläsningsserien ska fokusera på samverkan är positivt."

"Det går åt rätt håll."

Flera upplevde att det inte är klart och tydligt när och i vilka lägen samverkan behövs. Flera ansåg också att de måste bli betydligt bättre på samverkan.

Önskemål om ytterligare dialog/samtal

Flera poängterade önskan om att lägga in möjlighet till dialog, reflektion och erfarenhetsutbyte under halvdagarna. Ett förbättringsförslag var att mötas i smågrupper under föreläsningstillfällena för att öka samverkan, dialog och skapa kontakter.

"Det är värdefullt att få ett ansikte och blir lättare att ta en kontakt."

Deltagarnas återkoppling efter samtliga tillfällen

När föreläsningsserien genomförts i sin helhet genomfördes ytterligare ett dialogmöte där deltagare delade med sig av sina tankar och erfarenheter. Flera aspekter från första dialogmötet återkom i diskussionerna. Föreläsningsserien i sin helhet upplevdes som värdefull och väl genomförd. Deltagarna upplevde som främsta värde att träffas från olika verksamheter som arbetar med rehabilitering. Regelbundenheten och att börja lära känna varandra har varit en styrka.

Flera nämnde att presentationer av olika projekt har varit mest givande. Föreläsningarna visade på olika perspektiv och målgruppers varierande behov. Emellertid lyftes inte specifikt brukarperspektivet för personer med utländsk bakgrund.

Den relativt höga närvaron visade att intresset är stort och att många vill veta mer om samordnad rehabilitering. Samtidigt framfördes att projektet borde ha kunnat göra mer för att få igång "en process" genom kortare gruppdiskussioner/övningar av olika frågeställningar för att skapa ännu bättre förutsättningar för att kunna gå vidare med samverkan i praktiken (Praktiska begränsningar med lokal m.m. borde ha kunnat överbryggas).

Många av deltagarna hade höga förväntningar. Under dialogmötet diskuterades också aspekter avseende lärandet och vad som hade kunnat göras på ett annorlunda sätt.

Exempel på förbättringsområden som framfördes:

- Att tydligare skapa en röd tråd mellan de olika föreläsningstillfällena. Ett tydligare helhetsupplägg.
- Önskan att varje myndighet definierar sitt samverkansuppdrag. Vad är samverkan för olika aktörer?
- Schemalagd dialog om samverkan från olika verksamhetsperspektiv.
- Föreläsningar med fördjupad nivå (flera var grundläggande).
- Mer aktuell forskning.
- Hur kan samverkan utifrån individ förbättras? (operativ nivå)
- Tydliggöra rehabiliteringskedjan. Hur ser den ut och vad innebär den?
- Tydliggöra hela satsningen Samrehab med dess olika delar; kompetensförstärkning för Rehabkoordinatorer och ledarskapet.
- Tydliggöra och definiera är att "knyta upp påsen" med de olika samverkansaktörerna.

Deltagarna lyfte också vikten av att ledare och chefer på olika nivåer stödjer samverkan. Det upplevdes också som viktigt att uppmärksamma samverkansfrågan i olika forum på arbetsplatserna för att möjliggöra fortsatt arbete.

För att möta behovet om ett gemensamt fokus avseende samverkan fick deltagarna i hemuppgift att föra en dialog om samverkan i sina respektive verksamheter (vid minst ett tillfälle, exempel möte eller APT), avseende hur de kan stärka samverkan med andra myndigheter samt hur arbetet ska leda till konkreta samverkansförbättringar.

Utvärderares reflektioner längs vägen

Överlag har deltagarna i föreläsningsserien varit nöjda och har också värdesatt utbildningen som samlat många deltagare i rehabiliteringskedjan. Föreläsningsserien har haft förhållandevis stor potential att bidra till kunskapsdialoger och ökad samverkan - tack vare att föreläsningsserien bestått av åtta tillfällen. De områden som vi som utvärderare inledningsvis belyste var deltagarnas önskemål om att på ett mer effektivt sätt kunna nyttja möjligheten till fler kunskapsdialoger som kopplar an till vad föreläsningarna har belyst. Andra fokus som lyftes som en utmaning vid halvtidsrapporteringen var att tydliggöra gemensamma val av metoder för ökad samverkan i rehabiliteringskedjan med individen i centrum.

5.3.2 Utbildningsinsats för Rehabkoordinatorer

Utbildning av koordinatörer i syfte att underlätta rehabiliteringen har varit ett av projekt Samrehabs insatser. Utbildningen startade den 4 oktober 2011 och har bestått av 5 kurstillfällen, totalt 11 dagar. 29 personer har deltagit varav 25 kvinnor (86 %) och 4 män (14 %) som representerat främst tre av de samverkande aktörerna Arbetsförmedling, Försäkringskassan, Socialförvaltningen. Karolinska Institutet har organiserat utbildningen som gett 15 högskolepoäng och omfattat examinationsuppgifter.

Utbildningsinsats rehabkoordinatorer

"Koordinering av rehabåtgärder för lokal samverkan" omfattade 5 kurstillfällen och 11 dagar. Utbildningen startade den 4 oktober 2011 och avslutades med examination den 28 mars 2012.

Exempel på innehåll:

- Rehabiliteringskedjan, rehabiliteringsansvaret
- Funktionsnedsättningar
- Resurser
- Riskfaktorer
- Samverkan och modeller för samverkan mellan rehabiliteringsaktörer för rehabilitering till arbete i Sverige
- Mäns och kvinnors olika rehabiliteringsbehov
- Brukarmedverkan
- Motivationsskapande
- Hälsoekonomi
- Rehabiliteringsplaner

I Samrehab har funnits en strävan att skapa en koppling mellan de olika delarna av Samrehabs utbildningar för olika målgrupper genom exempelvis s.k. "individuell inlämningsuppgift". Deltagarna i utbildningen för rehabkoordinatorer fick i uppgift att identifiera "Fem hinder/problem och Fem möjligheter/lösningar" i arbetet med fördjupad samverkan. Förslagen från deltagarna har sammanställts och lämnats över till Samordningsförbundens beredningsgrupper för diskussion om hur arbetet för ökad samverkan bör fortsätta utvecklas. Även deltagare från Ledare i Samverkan fick i uppgift att ta del av rehabkoordinatorernas reflektioner och inlämningsuppgifter samt att skriftligen reflektera över innehållet. En sammanställning av förslagen finns tillgängliga hos samordningsförbundet Centrum.

Intern uppföljning

Efter utbildningsinsatsen genomfördes en eftermätning för att samla in deltagarnas upplevelser. 18 av 19 deltagare (60 % svarsfrekvens) svarade på eftermätningen (för vissa frågor var svarsfrekvensen något lägre).

Svaren gavs på en skala från 1 – 6 (Mycket lågt (1), Mycket högt (6)). Tabellen nedan redovisar resultatet.

Frågeområden	Medelvärde
Hur svarade utbildningen mot utbildningsbeskrivningen?	4,3
I vilken utsträckning anser du att utbildningens mål uppfylldes?	4,2
I vilken utsträckning anser du att kursens upplägg/arbetsform fungerade?	4,5
Hur bedömer du lärare/lärarnas insats?	4,5
Kommer du att rekommendera utbildningen till kollegor med liknande yrkesroll?	4,8
Hur bedömer du utbildningen i sin helhet?	4,7
Kommer du att kunna tillämpa dina nya kunskaper på din arbetsplats?	4,1

Den interna uppföljningen visade på ett stort engagemang från deltagarna. Flera synpunkter fördes fram, såväl styrkor som förbättringsområden. Huvudresultatet visade att deltagarna var nöjda med utbildningsinsatsen. Bra gruppdiskussioner, lärande genom grupparbeten samt bra föreläsare är sammanfattande omdömen.

"Jag tycker att jag har fått ökad kunskap om metoder kring samverkan, men jag tycker att vi borde lärt oss mer om metoder kring samverkan."

"Jag tycker att man har fått användning av det man lärt sig på kursen genom att man fått ökad förståelse för varandras uppdrag."

"Att alla tre myndigheter deltog i utbildningen ökade både kunskap och förståelse för allas arbetssätt och regelverk vilket underlättar samarbete i framtiden."

Några av de förbättringsförslag som framkom var ytterligare information om Arbetsförmedlingens, Socialtjänstens samt vårdens regelverk och uppdrag. Många deltagare efterfrågande mer dialog med kollegor från andra myndigheter. Många saknade också vårdperspektivet i insatsen och flera uttryckte att det hade behövts fler deltagare från vården för att få med alla delar i rehabiliteringskedjan.

"Första delen för mycket fokus på medicinska föreläsningar, något för specialiserat, hade önskat mer fokus på rehabilitering."

"Saknade föreläsning om personer med långvarigt försörjningsstöd."

"För mycket fokus på Arbetsförmedling och Försäkringskassa, för lite om Socialtjänsten och jag saknade vårdperspektivet."

Deltagarnas återkoppling – extern uppföljning

Genomförda intervjuer bekräftar att deltagarna upplevde utbildningen som givande; bra föreläsningar/föreläsare och intressanta diskussioner. Utbytet mellan deltagarna har varit stort och också det som ansetts som mest givande. Många har fått nya kontakter och nätverk.

Nedan presenteras några synpunkter:

Innehåll

"Matnyttigt att bli uppdaterad om aktuell forskning/studier. Önskemål om ännu mer aktuell forskning."

"Bra att jobba med ett konkret "case" (en klient som behövde hjälp från alla myndigheterna). Blev väldigt bra att arbeta konkret tillsammans i grupp."

"Hann inte riktigt med hela rehabiliteringskedjan under utbildningen."

En deltagare tyckte att det var synd att kursen valt föreläsare från Stockholm som inte kände till samordningsförbundens arbete i regionen.

Givande dialog och erfarenhetsutbyte

Det fanns mycket utrymme för dialog i programmet. En central del har varit möjligheten att ta del av varandras uppdrag och regelverk. Programmet upplevdes som ett bra mötesforum och dialogen om hur man kan arbeta med samordnad rehabilitering (som efterlystes på Offensivt rehabiliteringsarbete) fanns med för rehabkoordinatorer.

Borträknat att flera saknade deltagare från vården (1-2 deltagare från vården, varav en slutade) tyckte man att sammansättning deltagare i gruppen var bra. Vården är en viktig part där personalen idag har hög belastning och därför speciellt viktigt att ha med.

Relevanta delar att ta hem

Deltagarna har kunnat plocka olika delar (som för dem är relevanta) att ta hem till sin egen verksamhet. Kurserna har belyst flera olika aspekter som fått olika värde för deltagarna (någon om föreläsningen om ADHD, nya kontaktpersoner, rehabiliteringskedjan och helheten m.m.).

Deltagarna har fått ta del av vad som är verksamt i rehabiliteringsarbetet – *"Att individen själv styr sin rehabilitering ger de bästa effekterna"*. Deltagarna uppger att de har kunnat använda kunskapen både i arbetet med klienter och i samtal med chefer. Forskningen har gett

deltagarna stöd för olika metoder vilket deltagarna har kunnat använda sig av, man har fått bekanta sig med olika begrepp.

"Utbildningen har satt ord på vissa saker som jag inte kunde uttrycka tidigare."

"Fått en förståelse för helheten."

"Fått bekräftelse på att arbetet görs på rätt sätt, har blivit mer taggad av att ta del av forskningen och ser vikten av att samarbeta."

Nedan redogörs för några reflektioner och tankar för det fortsatta arbetet för ökad samverkan i rehabiliteringskedjan.

"Satsa på forum för nätverksbyggande. Detta är nyckeln till framgång. Lokal samverkan är det som behövs."

"Arbetar själv i samverkansprojekt och fungerar mycket bra. Men skulle behövas en övergång från projekt till ordinarie verksamhet."

"Behövs mer tid och prioriteringar från chefer."

"Fortsatt fortbildning kring områden som bemötande osv. Hur möter man någon som varit från arbete i 10 år och som skapat en identitet i detta? Bra metoder, forskning, erfarenhetsutbyte."

"Kanske seminarier (vartannat kvartal), en halv dag återkommande workshops/seminarier. (berättar på ATP och skulle jobba aktivt med det på kontoret."

5.3.3 För- och eftermätning – Baspersonal och rehabkoordinatorer

I syfte att mäta utbildningens resultat gjordes en för- och eftermätning för såväl baspersonal som rehabkoordinatorer. Förmätningen inkluderade en rad frågeställningar om kunskap, samverkan och behov inför framtiden.

Deltagarna gav i förmätningen en rad förslag och tankar om samverkan. I stort sett samma frågor användes i för- och eftermätningarna. Nedan presenteras resultatet för båda målgrupperna. Svarefrekvensen för de olika mätningarna och olika målgrupperna² skiljer sig. I enkäten har deltagarna bedömt frågorna på en skala från 1 – 5, där 1 motsvarar låg grad

² **Baspersonal:** Förmätningen baseras på svar från 111 respondenter (ca 89 % kvinnor 11 % män), och har en svarsfrekvens på ca 92 %. Fördelningen var: Arbetsförmedling ca 32 %, Försäkringskassa ca 16 %, Primärvården ca 6 %, Socialtjänsten ca 30 %, Psykiatri ca 10 %, Övriga ca 4 %. 122 personer deltog sammantaget i Offensivt Rehabiliteringsarbete varav 108 kvinnor (88,5%) och 14 män (11,5%).

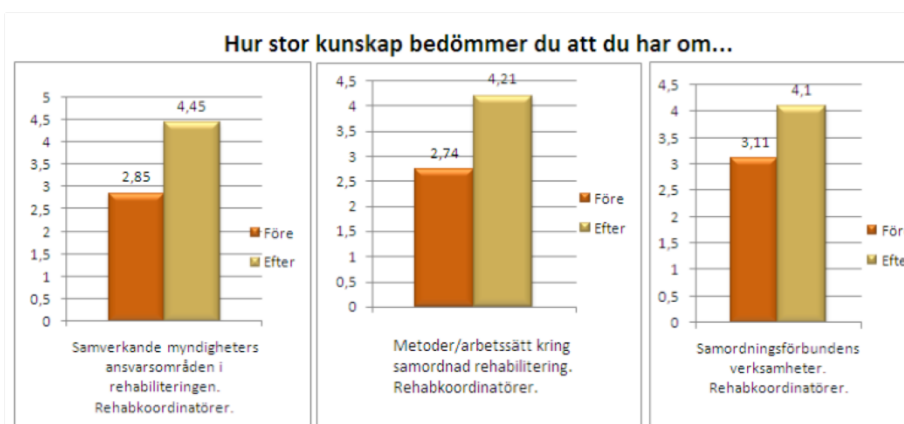
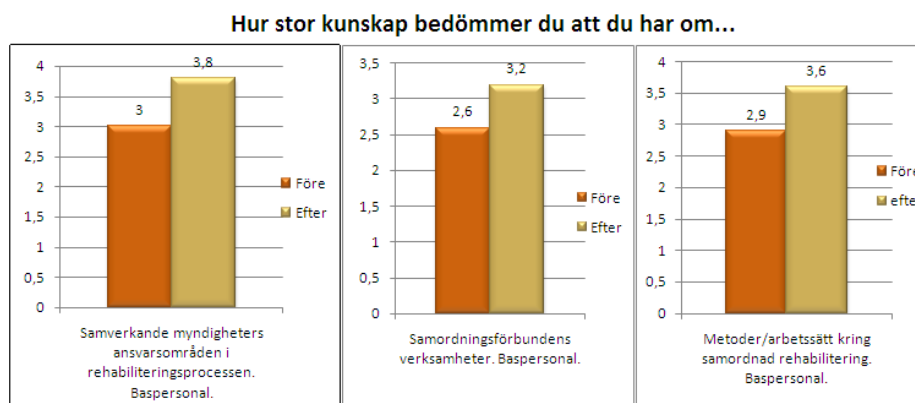
Eftermätningen baseras på svar från 59 respondenter (ca 16 % män, 84 % kvinnor) och har en svarsfrekvens på ca 49 %. Ca 40 % av respondenterna som svarat kommer från Arbetsförmedlingen, i övrigt är det jämt fördelat mellan myndigheterna.

Koordinatorer: Förmätningen baseras på svar från 25 respondenter (84 % kvinnor, 12 % män samt ett svar som ej går att utläsa) dvs ca 83 %. Deltagarna representerar Försäkringskassa (48 %), Primärvård (4 %), Socialtjänst (32 %) samt Arbetsförmedling (16 %). Eftermätningen baseras på svar från 29 respondenter (83 % kvinnor, 14 % män samt en person som inte uppgivit kön). Respondenterna representerar Försäkringskassa (35 %), Samordningsförbund (14 %), Socialtjänst (28 %), kombinerad FK/Samordning (3 %), kombinerad Socialtjänst/Samordning (3 %) samt Arbetsförmedling (17 %).

och 5 hög grad. I samband med förmätningen genomfördes också kvalitativa intervjuer med deltagarna.

Upplevd kunskapsökning

För att mäta utbildningens effekt ställdes ett antal frågor om hur deltagarna upplevt att utbildningen lett till ökad kunskap. Dessa frågor ställdes till såväl baspersonal som koordinatörer. Nedan diagram visar resultatet av för- och eftermätningar.

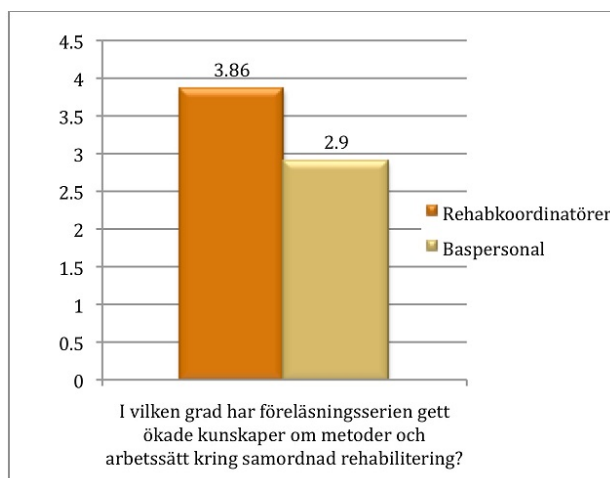

I diagrammen kan utläsas att utbildningen lett till att baspersonalen upplever att de har fått högre kunskap om samverkande myndigheters ansvarsområden i rehabiliteringsprocessen, om samordningsförbundens verksamheter och om metoder/arbetsätt kring samordnad rehabilitering.

Diagrammen visar också hur rehabkoordinatorer svarat på samma frågor. Även här kan vi se att utbildningen lett till ökad kunskap om myndigheters ansvarsområden i rehabiliteringen, om metoder/arbetsätt kring samordnad rehabilitering samt om Samordningsförbundens verksamheter. Jämför vi baspersonal och rehabkoordinatorer ser vi att koordinatörerna upplever en högre grad av kunskapsökning. En ytterligare aspekt att notera är att flera av

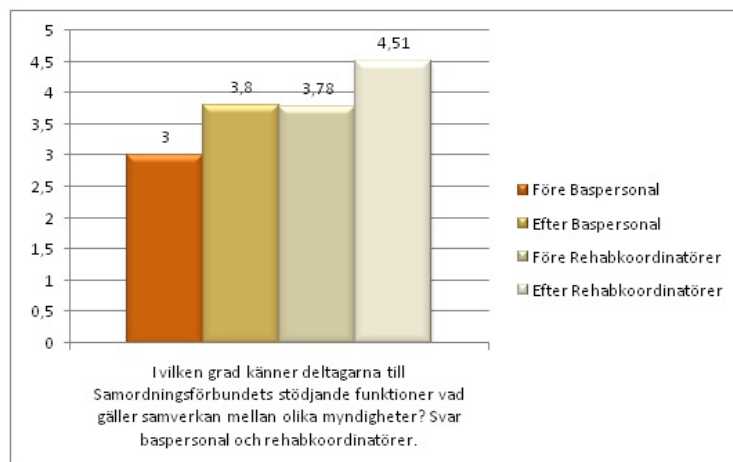
deltagarna redan inledningsvis hade en relativt hög kunskap och erfarenhet av att arbeta med dessa frågor. Eventuellt hade en högre kunskapshöjning kunnat uppnås om deltagarna utgjorts av personer utan längre vana och erfarenhet av att arbeta inom samordnad rehabilitering.

Diagrammet nedan visar på samma sätt att rehabkoordinatorerna i högre grad än baspersonal upplever ökad kunskap vad avser arbetssätt kring samordnad rehabilitering, vilket vi menar är en naturlig följd av att koordinatorerna arbetat under en längre utbildningsperiod.

Kännedom om Samordningsförbundet

Mätningen ställde även frågor angående Samordningsförbunden (som har i uppgift att underlätta för verksamheter som riktar sig till individer i behov av samordnad rehabilitering). Diagrammet nedan visar bas(personal och rehabkoordinatorers kännedom om Samordningsförbundets stödjande funktioner när det gäller samverkan mellan olika myndigheter/ aktörer i rehabiliteringsarbetet, före och efter utbildningen.

Precis som i tidigare diagram upplever rehabkoordinatorerna en högre grad av kunskap/kännedom än baspersonalen, men ökningen från för- och eftermätning ser i princip likadan ut för båda grupperna.

Samverkan

Vid förmätningen ställdes frågan om deltagarna upplever ett behov av ökad samverkan där satsningens relevans tydliggjordes. Deltagarna menade att det idag finns ett stort behov av ökad samverkan mellan myndigheterna i rehabiliteringskedjan. Avseende frågan om vilken kompetenstillförsel deltagarna såg som viktigast för en effektiv och ökad samverkan i rehabiliteringsarbetet framfördes främst en önskan om ökad kunskap om varandras kompetenser och ansvar, samt möjligheten att lära av varandra.

Nedan ges några exempel på vad deltagarna i Offensivt rehabiliteringsarbete ansåg vara viktiga faktorer för samverkan (vid förmätningen):

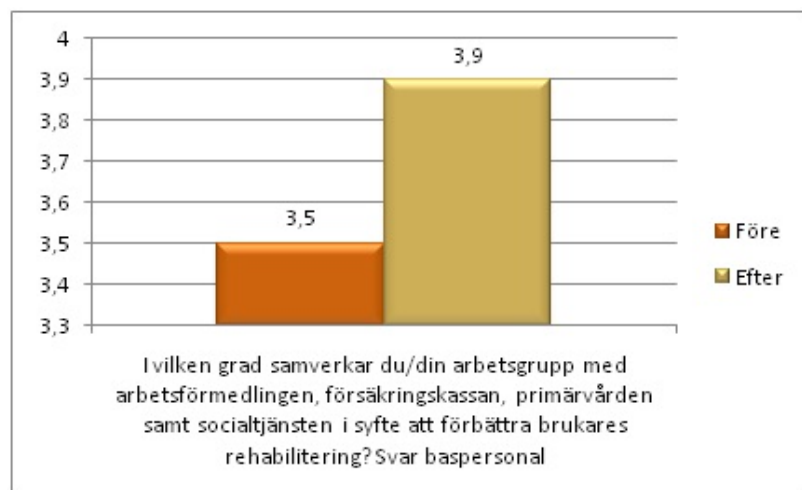
”Att vi känner till varandras verksamheter. Upparbetade kontaktvägar. Rak och ärlig kommunikation.”

”Nätverksarbete, regelbundna möten, informationsutbyte.”

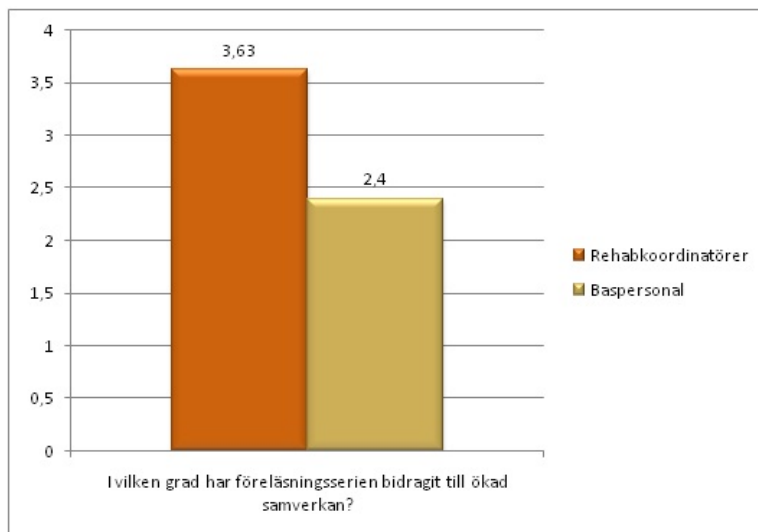
”Tydligt mandat från ledning i samtliga medverkande aktörer. Fast personal som har tid avsatt till samverkan. Tydlighet i vem man ska vända sig till. Möjlighet att arbeta långsiktigt.”

”Att man har individen i fokus så inte individen hamnar mellan stolar. Att myndigheterna informerar varandra för att öka möjligheterna till samarbete.”

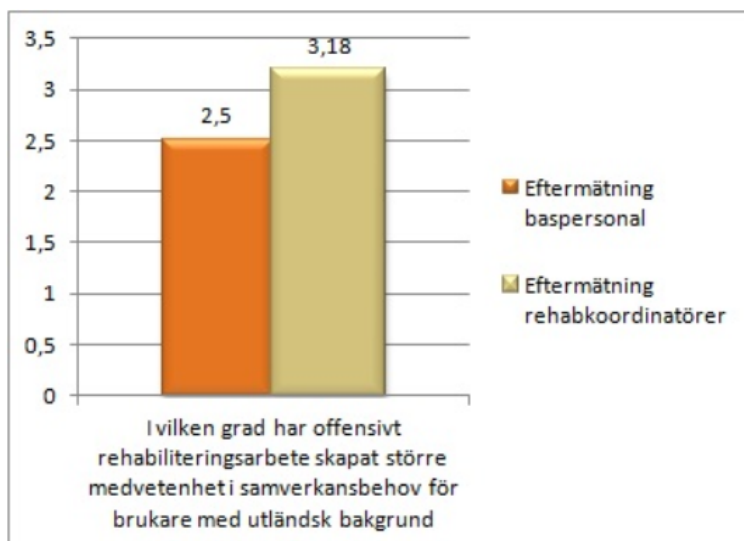
Diagrammet nedan visar resultat från för- och eftermätning avseende frågan i vilken grad baspersonal samverkar med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, primärvården samt socialtjänsten i syfte att förbättra brukares rehabilitering.

Nedan visas i vilken grad rehabkoordinatorer och baspersonal upplevt att utbildningsserien bidragit till ökad samverkan. Rehabkoordinatorerna anser i högre grad än baspersonal att utbildningsserien bidragit till ökad samverkan.

Nedan visas resultatet från en av enkätens frågor som undersöker om deltagarna upplever att kompetensinsatserna bidragit till större medvetenhet kring samverkansbehov för brukare med utländsk bakgrund.

Sammanfattningsvis visar mätningarna att det idag finns metoder och angreppssätt som stödjer samverkan. Samtidigt visar undersökningarna att deltagarna upplever att de existerande metoderna inte används i någon större omfattning. Det förefaller finnas en kunskapsbrist avseende tillämpning.

Samrehab's insatser har bidragit till att stödja processen för en bättre förståelse för varandras uppdrag och har uppvisat exempel på lärande exempel samt metoder för rehabiliteringsprocessen. Samordningsförbundet har genom projektet tydliggjort sin roll och sitt uppdrag bland olika aktörer och deltagande myndigheter vilket ökar förutsättningarna för samverkan mellan myndigheter för samordnad rehabilitering. För- och eftermätningarna visar att utbildningsserien gett såväl ökade kunskaper som en upplevelse av högre grad av samverkan.

5.3.4 Utbildningsinsats för ledare

Ledare i samverkan är den tredje målgruppen i projekt Samrehab och har riktat sig till ledare/chefer inom de 4 samverkande parterna Arbetsförmedling, Försäkringskassa, Västra Götalandsregion och Göteborgs stad.

Syftet har varit att fördjupa och lyfta fram kunskaper om rehabilitering i samverkan på ett strategiskt plan. Insatsen har genomförts en omgång våren 2012 och en andra omgång hösten 2012 (2 dagar respektive omgång).

Omgång 1: Utbildning 26 mars, 26 april samt 29 maj (30 deltagare)

Omgång 2: Utbildning 3 oktober samt 24 oktober (12 deltagare)

Efter utvärdering av den första kompetensinsatsen identifierades ett par förbättringsområden och innehållet förändrades något inför den andra omgången. Deltagarna hade efter första tillfället upplevt att innehållet hade alltför stort fokus på "medicinsk inriktning/diagnoser". Vid nästa tillfälle tonades inriktningen på diagnoser ner och fokus lades på framåtriktat strategiskt samarbete, att skapa förutsättningar för samverkan samt att i dialogform diskutera arbete i praktiken och möjliga förbättringar. Projektet fick inför första omgången ett 30 tal anmälningar, dock minskade antalet deltagare under de påföljande tillfällena (enligt uppgift på grund av att fokus inte motsvarade förväntningar och att det var svårt för personer i ledande ställning att avsätta tre dagar för en utbildning).

Intern uppföljning

Karolinska institutet har genomfört interna uppföljningar efter varje utbildningsomgång (dock med för låg svarsfrekvens för att kunna dra definitiva slutsatser för hela satsningen³). Kompetensinsatsen fick högre omdöme under höstens insats, vilket visar att justeringarna i upplägg och innehåll varit relevant.

Deltagarnas återkoppling – extern utvärdering

Externa utvärderare har med hjälp av frågeställningar fångat in deltagande chefers synpunkter, lärande och reflektioner från utbildningsdagarna. De avser bland annat hur ledarna kommer att ta kunskaperna vidare till sina verksamheter och förslag på idéer och framgångsfaktorer för ökad samverkan. Överlag upplever ledarna att de har fått med sig positiva inslag som blir användbara för samverkan. Deltagarna från hösten 2012 är mer nöjda än deltagarna från utbildningstillfällena våren 2012.

³ Första utbildningsomgången: 4 respondenter av 14 (29 %)
Andra utbildningsomgången: 8 respondenter av 13 (61 %)

Det som vidare framkom är att insatsens styrkor har varit dialogerna mellan såväl föreläsare och deltagare som mellan deltagarna från olika myndigheter. Utbyte av erfarenheter har varit givande, och deltagarna har upplevt att det varit värdefullt att träffas och diskutera exempelvis olika projekt för ökad samverkan.

Genom externa utvärderares medverkan och samtal med deltagarna vid utbildningstillfällena, observerades ett stort engagemang där deltagarna diskuterat nyckelfrågor för samverkan, hinder och möjligheter samt myndigheternas olika uppdrag (workshops inslag). En viktig fråga som togs upp under kursen har varit hur samverkan kan prioriteras högre i organisationer och myndigheter. Det framkom att det i dagens organisationer finns få "morötter för samverkan" på såväl individ- som organisationsnivå.

Ett annat område där ledarna fått med sig nya kunskaper och insikter har varit kunskapsdialogerna:

"De kunskaper jag har fått kommer min enhet till del genom att jag fått större insikt om samverkan."

"Kunskaperna var viktiga och roligt att få dessa presenterade av Stockholmare. Insikten om att man måste se individen ur både socialt och medicinskt perspektiv. Mer utbildning till medarbetare som arbetar direkt med individer."

"Nya perspektiv och tankar på hur vi organisationer följer upp som vi tar med oss i arbetet."

Reflektioner från deltagarna som kom fram i utvärderingen är att en nackdel varit det låga antalet deltagare från de fyra myndigheterna (samt även önskemål om fler deltagare från olika samordningsförbund). Förbättringar avseende innehåll och upplägg var exempelvis att ta del av fler nyheter på området, mer kunskap om samordning av verksamheternas uppdrag och ytterligare ledarskapsinslag.

Flera av deltagarna visade intresse för att fortsätta arbeta med samverkansfrågor och flera uppger att de tänker ta arbetet vidare i sina verksamheter, ett uttryck för att bli ambassadörer för samverkan. Exempel som ges är att ledarna har för avsikt att överföra sina nya kunskaper till medarbetare och arbetsledare samt deras ambition att öka samverkan med kollegor på andra myndigheter.

Ytterligare exempel ges nedan:

"Ta upp och diskutera om och hur vi skulle kunna få fler att bli intresserade av utbildningar som denna."

"Fortsätta utveckla evidensbaserad kunskap i de verksamheter vi bedriver inom samordningsförbundens aktiviteter. "

"Att i ordinarie verksamheter dra de stora bitarna om vad som krävs för en lyckosam samverkan."

5.3.5 Måluppfyllnad och resultat

Projekt Samrehab har genomfört kompetensinsatser för tre olika målgrupper som samtliga har fått höjd kunskap och medvetenhet inom området för samordnad rehabilitering. Insatserna svarar upp mot ett reellt behov av kunskap och struktur, tydlighet i arbetet för ökad samverkan.

Projektets övergripande mål har varit att bidra till en strukturell samverkan baserad på rehabiliteringskompetens, gemensamt val av metoder samt kunskap om samordning. Att få myndigheter att samverka i rehabilitering är ytterst komplext och många olika faktorer spelar in och påverkar. I skriften "Samordna rehabiliteringen"⁴ har man försökt kartlägga framgångsfaktorer och risker för samverkan. Till exempel så beskrivs vikten av en lokal arena där olika myndigheter kan diskutera vilka behov som finns runt arbetsinriktad rehabilitering. En annan viktig faktor är att göra samverkansarbetet långvarigt.

Det vi kan uttala oss om vad avser måluppfyllelse är att projektet ökat förutsättningarna för samordnad rehabilitering. Det är en styrka att myndigheterna träffats i gemensamma insatser, inte minst att många handläggare fått ökad kunskap om olika metoder samt att koordinatörer har utbildats med möjlighet till fortsatt samverkan genom ett nätverk av rehabkoordinatörer.

En kunskapsbank som genererats av projektet som stöd för samverkande myndigheter finns också tillgänglig. Det finns goda exempel på samverkan i olika delar av Göteborg och samordningsförbunden skapar goda förutsättningar för samverkan genom olika insatser och projekt. Därtill har samordningsförbunden stärkt sin roll via Samrehab. Idag saknas emellertid en gemensam arena för samverkan lokalt.

Målet har varit att kompetensutveckla totalt 185 anställda fördelat mellan de fyra samverkande myndigheterna. Utfallet blev totalt 122 baspersonal, 29 rehabkoordinatörer och 42 antal personer i ledande ställning. Målet har nåtts genom att 193 personer deltagit i projektet.

Det har framförallt varit svårt att rekrytera och förankra satsningen för målgruppen chefer (Ledare i Samverkan). Omorganisation hos samverkande myndigheter, de nya stadsdelarna i Göteborgs stad har påverkat projektet och förmågan att nå ut till "rätt" deltagare som kan ge frågan prioritet och relevans i olika organisationer. Det har försvårat informationsspridning genom chefer som bytt befattningar m.m. Under föreläsningsserien Offensivt rehabiliteringsarbete för målgruppen baspersonal har antalet deltagare varierat mellan de olika tillfällena. Flera upplever att utbildningssatsningen hade kunnat ge högre effekter om man hade utarbetat en strategisk plattform för de olika de tre olika kompetensinsatserna och synkronisering av insatserna (exempelvis för rehabkoordinatörer och ledare).

Projekt Samrehab har två indikatorer för måluppfyllnad; "85 procent av deltagarna i utbildningarna har fått ökad medvetenhet om samverkan och rehabiliteringskunskap" samt "75 procent av deltagarna i utbildningarna har fått kännedom om myndigheternas ansvarsområden, samordningsförbundets verksamheter och metoder kring samverkansverktyg."

⁴ Samordna rehabiliteringen. Stöd till utveckling av arbetsinriktad rehabilitering för personer med psykisk sjukdom eller funktionsnedsättning. Arbetsförmedlingen, försäkringskassan, Socialstyrelsen, Sveriges kommuner och landsting.

Externa utvärderare bedömer att båda indikatorerna har uppnåtts (baserat på såväl extern som intern uppföljning). Samtliga tre målgrupper vittnar om ökad medvetenhet om samverkan och rehabiliteringskunskap, samt om ökad kännedom om myndigheternas ansvarsområden, samordningsförbundens verksamhet och metoder/funktioner. De viktigaste lärdomarna och förbättringsområdena handlar framför allt om planering och förankring inför de olika kompetensinsatserna. En frågeställning är hur utbildningsinsatserna för de olika målgrupperna hade kunnat synkroniseras på ett bättre sätt för att skapa förutsättningar för fortsatt förändringsarbete i verksamheterna och svara upp mot behov och anpassade metoder/processer för ökad samverkan mellan myndigheterna. Flera efterfrågade och såg behovet av tid och möjlighet till fördjupad dialog under insatserna (framförallt för målgruppen baspersonal).

Faktorer som kan motverka ett lyckat samverkansarbete är till exempel att de olika aktörerna har varierande attityd, dålig kunskap om varandras roller, kompetens och ansvarsområden samt lågt förtroende för varandras kompetens. Vi upplever att projekt Samrehab har tagit steg framåt för att eliminera ovan motverkansfaktorer. Deltagarna har arbetat med gemensamma frågeställningar och fått en större gemensam grund att stå på. Samrehab har på olika sätt bidragit genom kontaktytor och har skapat mervärden; exempelvis prövas idag rehabkoordinatorer som funktion i Samordningsförbundet Göteborg Centrum. Den framtagna kunskapsbanken (exempelvis föreläsningmaterial) finns tillgänglig och blir ett stöd för andra satsningar och myndigheter.

Förutom de rent kunskapshöjande resultaten av projektet och de ökade kontaktytorna och möjliga nätverken är det svårt att utskilja strategiska effekter. Det återstår att ta ett helhetsgrepp och samtliga samverkansaktörer har ett gemensamt ansvar för att kvalitetssäkra och utveckla det fortsatta arbetet.

5.4 Resultat Trygghet

Huvuddelen i projekt Trygghet har bestått av gemensamma kompetenshöjande aktiviteter för personal inom Polismyndigheten och Göteborgs stad. Projektet har bestått av två större block; Bredd med tio kompetensutvecklingstillfällen (å 2 dagar) samt Riktad med två stycken workshops, samt erfarenhetsutbyte Botkyrka och en transnationell resa till Manchester.

För insatsen Bredd var det initiala målet att nå 600 deltagare, med anställda inom polisen (500) och nyckelpersoner inom staden (100) personer. Kompetensinsatsen Riktad har målet varit att nå 50 anställda i ledningspersonal som styr utförandet av områdessatsningarna inom polismyndigheten och stadsdelsförvaltningarna. Under februari/mars 2012 korrigerades målet, i samråd med ESF-rådet, vad avser antalet deltagare från Polisen till 330 deltagare för kompetenssatsningen Bredd.

De utvärderingsmetoder vi använt för delprojekt Trygghet har främst bestått av kvalitativa telefonintervjuer (målgruppen, ca 30 intervjuer) samt deltagande observation (olika kompetensinsatser Bredd/Riktad, möte brottsförebyggande råd samt spridningsaktiviteter m.m.). Ett tiotal intervjuer med ett urval från målgruppen i Riktad genomfördes tidsmässigt för kompetensinsatsen med syfte att fånga en relevant verklighetsbild och kontext. Intervjuer med ett urval deltagare från studieresan Botkyrka samt Manchester har också genomförts (12 intervjuer). De externa utvärderingsinsatserna har kompletterats med intern uppföljning.

5.4.1 Kompetenssatsningen Bredd

Kompetenssatsningen Bredd har genomförts vid tio tillfällen (2-dagars utbildning). Kompetenssatsningarna har skett med start första tillfället 24 – 25 februari 2011 och avslut sista tillfället 30 – 31 februari 2012.

Deltagare har dels varit områdespoliser, ungdomspoliser, och ingripandepoliser från Polismyndigheten Storgöteborg. Från Göteborgs stad deltog nyckelpersoner inom stadsdelsförvaltningen med uppdrag inom trygghet och brottsförebyggande insatser, till exempel skola, socialtjänst, fältarbetare, fritid och utvecklingsenheter.

Totalt har 436 personer gått utbildningen (326 deltagare från Polisen och 110 deltagare från Göteborgs stad (Polisen: totalt 133 kvinnor och 193 män, Göteborgs stad: totalt 69 kvinnor och 41 män).

Kompetenssatsningen Bredd har innehållit teori (forskningsbaserad), fakta om kultur, religion, omvärldskunskap, interkulturell kommunikation, tendenser i samhället samt vilka mekanismer som leder till utanförskap, rasism och främlingsfientlighet.

Reflektion och dialog har ingått som viktiga inslag. Mångkulturellt centrum i Botkyrka kommun (MKC) har varit utbildningsleverantör.

Förberedande frågor

Inför kompetenssatsningarna Bredd distribuerades ett antal självreflekterande frågor till de deltagare som var anmälda till utbildningen inom Göteborgs stad. Syftet var att skapa delaktighet och fånga upp behov, samt att få en uppfattning om nuläget. Majoriteten av respondenterna var mycket positiva och upplevde att de skulle komma att få nytta av kompetensutvecklingen. Deltagarna såg ett behov av att få kunskaper om samverkan samt att fokusera på lösningar. De flesta ansåg att områden som interkulturell kommunikation samt mekanismer som leder till utanförskap var viktiga programpunkter.

Deltagarnas återkoppling

Intern uppföljning

Efter varje utbildningstillfälle har Breddutbildningarna följts upp av kompetensleverantören Mångkulturellt Centrum, vilket gett projektledningen underlag för ständiga förbättringar av innehåll och upplägg. Som följd av detta har innehållet till viss del justerats, främst efter tredje kurstillfället.

Tabellen nedan visar intern uppföljning avseende upplevelse av utbildningstillfällena i sin helhet.

Bredd tillfällen	Kurstillfället i sin helhet
<p>Bredd – Utbildningstillfälle 1 (24-25 februari 2011) 74 % svarsfrekvens – 55 svar (totalt antal deltagare:74)</p>	<p>Mindre bra 4 % (2 svar) Godkänt 24 % (13 svar) Bra/Mycket bra 72 % (38 svar)</p>
<p>Bredd – Utbildningstillfälle 2 (9-10 juni 2011) 85 % svarsfrekvens – 28 svar (totalt antal deltagare: 34)</p>	<p>Dålig/Mindre bra 14 % (4 svar) Godkänt 43 % (12 svar) Bra/Mycket bra 43 % (12 svar)</p>
<p>Bredd – Utbildningstillfälle 3 (1-2 sept 2011) 84 % svarsfrekvens – 21 svar (totalt antal deltagare: 25)</p>	<p>Mindre bra 0 % Godkänt 29 % (6 svar) Bra/Mycket bra 71 % (15 svar)</p>
<p>Bredd – Utbildningstillfälle 4 (8-9 dec 2011) 85 % svarsfrekvens –50 svar (totalt antal deltagare: 59)</p>	<p>Mindre bra 22% (11 svar) Godkänt 40 % (20 svar) Bra/Mycket bra 38 % (19 svar)</p>
<p>Bredd – Utbildningstillfälle 5 (15-16 dec 2011) 93 % svarsfrekvens – 39 svar (totalt antal deltagare: 42)</p>	<p>Mindre bra 8 % (3 svar) Godkänt 15 % (6 svar) Bra/Mycket 77% (30 svar)</p>
<p>Bredd – Utbildningstillfälle 6 (12-13 jan 2012) 92 % svarsfrekvens –46 svar (totalt antal deltagare: 50)</p>	<p>Mindre bra 22 % (10 svar) Godkänt 37 % (17 svar) Bra/Mycket bra 41 % (19 svar)</p>
<p>Bredd – Utbildningstillfälle 7 19-20 jan 2012) 88 % svarsfrekvens –38 svar (totalt antal deltagare: 43)</p>	<p>Mindre bra 3 % (1 svar) Godkänt 42 % (16 svar) Bra/Mycket bra 55 % (21 svar)</p>
<p>Bredd – Utbildningstillfälle 8 (2-3 feb 2012) 86 % svarsfrekvens –25 svar (totalt antal deltagare: 29)</p>	<p>Mindre bra 12 % (3 svar) Godkänt 32 % (8 svar) Bra/Mycket bra 56 % (14 svar)</p>
<p>Bredd – Utbildningstillfälle 9 (9-10 feb 2012) 76 % svarsfrekvens –29 svar (totalt antal deltagare: 38)</p>	<p>Mindre bra 10 % (3 svar) Godkänt 10 % (3 svar) Bra/Mycket bra 80 % (23 svar)</p>
<p>Bredd – Utbildningstillfälle 10 (30-31 aug 2012) 79 % svarsfrekvens – 34 svar (totalt antal deltagare: 43)</p>	<p>Mindre bra 18 % (6 svar) Godkänt 35 % (12 svar) Bra/Mycket bra 47 % (16 svar)</p>

Grad av tillfredställelse har varierat under de tio tillfällena som insatsen har genomförts (variation för "Bra/Mycket bra" mellan 38 % och 80 %). Däremot har den sammanslagna andelen av de som upplevt utbildningen som "Godkänd" och "Bra/Mycket bra" legat på en jämnare nivå mellan 78 % och 100 %.

Extern uppföljning

Den externa uppföljningen visar att deltagarna upplever att det finns ett behov av att mötas och samverka samt att det finns ett tydligt behov av kompetenshöjning. Majoriteten av deltagarna har upplevt att innehållet i sin helhet har gett såväl ökade kunskaper som insikter och reflektioner. Det har funnits ett intresse och nyfikenhet för framförallt områdena kultur, religion samt hur ett förebyggande arbete kan se ut för ökad trygghet. Utbildningsinsatserna har bidragit till ökad kunskap inom en rad områden som tagits upp i föreläsningarna. Merparten har talat i positiva ordalag om satsningen och innehållet har överlag speglat aktuella och angelägna frågor.

Att träffa personer från andra verksamheter för att belysa samma problem från olika utgångspunkter har varit värdefullt för många. Överlag har merparten upplevt ett stort värde av dialog och reflektion under grupparbetena. Några hade önskat mer tid för grupparbete och övrigt gemensamt arbete. Värdet av dialog och behov av samverkan varierar mellan deltagarna.

Flera har fått en förstärkt insikt om samarbete, ökad kunskap om hur andra tänker samt exempel på hur andra arbetar. Flera intervjuade ser möjligheter och har förhoppningar om att återträffar kan skapas med fortsatt erfarenhetsutbyte. Förbättringsområden som deltagarna framförallt lyfte initialt var behovet av ökad tydlighet vad gäller syftet med kompetenssatsningen, deltagarnas roll i projektet och hur projektet tänkt sig fortsättningen.

Deltagare efterfrågade även ökad möjlighet till dialog och ett mer inkluderande förhållningssätt från processledarna samt mer exempel från det lokala brottsförebyggande arbetet. Det har också funnits synpunkter om sammansättningen av deltagare, dels önskemål om fler deltagande chefer samt jämnare fördelning mellan deltagare från Polisen och Göteborgs stad. Som svar på deltagarnas önskemål och förbättringsförslag har utbildningssamordnare tillsammans med projektledning genomfört vissa justeringar i upplägg och innehåll längst vägen. Exempelvis valde projektet att ta bort en kritiserad föreläsning som flera deltagare upplevt som onyanserad. Andra justeringar som genomfördes var att i högre grad föra in lokala exempel från det förebyggande arbetet i Göteborgsområdet samt att ta bort överlappande föreläsningar för att ge utrymme för mer dialog. Förtydligande gjordes också om hur kompetensinsatsen kan stärka arbetet med att ta fram lokala samverkansöverenskommelser.

Ökade kunskaper och vikten av att mötas:

"Två väldigt bra föreläsare. Säkerhetschefen från Botkyrka och David Tuvefjäll var mycket bra."

"Religionsföreläsningen var väldigt bra och intressant".

"Har fått ökad förståelse och insikter. Det fanns mer som man skulle kunna fördjupa sig i."

"Tyckte det var mycket självklarheter. Samtidigt var det nyttigt; bemötande och förståelse för andra människor och religioner."

"För mycket fokus på Stockholm. Hade önskat lite mer fokus på Göteborg och mer konkreta exempel."

"Trevligt och lärorikt. En bra möjlighet att träffa andra delar av myndigheten och se hur de jobbar."

Insikt om rädslan för det främmande:

"Fått upp ögonen på vissa frågor kring hur personer med utländsk bakgrund upplever olika situationer. Ett annat är att rädsla för det som är främmande kan skapa problem."

Samverkan i praktiken:

"Framförallt skapade förståelse för att vi har olika syn och förklarar hur vi arbetar; hur vi kan bygga broar."

"Önskat mer om hur vi ska gå tillväga och hur hitta bättre samarbete."

Dialoger och samtal:

"Dialogen och samtalen var det bästa med utbildningen."

"Jag skulle önska mer om hur vi mer framåtriktat kan arbeta och hur vi kan jobba ihop. Det hade varit bra om de som jobbar närmast, socialsekreterare, närpolis, fältarbetare och närmaste chefer fått mer tid för dialog. Bra att många kom".

5.4.2 Kompetenssatsningen Riktad

Kompetenssatsningen Riktad har syftat till att skapa förutsättningar för samverkan på ledningsnivå samt ge stöd till medarbetare som arbetar med uppdrag inom trygghet och brottsförebyggande arbete. Kompetenssatsningen har genomförts vid två tillfällen; Riktad del 1 med 54 deltagare samt Riktad del 2 med 45 deltagare, en fortsättning av Riktad del 1. Målgruppen har varit anställda i ledningsnivå som styr utförandet av områdessatsningarna inom polisområdet och stadsdelsförvaltningarna.

Innehåll i kompetensutvecklingen har bland annat bestått av teoretiska grunder, presentation av praktiska metoder och verktyg med reflekterande övningar med case och dialog som har skapat förutsättningar för erfarenhetsutbyte inom området samverkan. Processtöd för satsningen har varit utvecklingsledare från Stadskansliet Göteborg.

Uppfattning och behov inför Riktad

Nedan redogörs för de tankar och åsikter som samlades in genom samtal med ledningspersonal inför kompetenssatsningen. Idag pågår olika samarbetsinitiativ inom Göteborgs stad och Polismyndigheten på olika nivåer och med olika fokus i det förebyggande arbetet. De intervjuade såg att projekt Trygghet skulle kunna komma att förstärka pågående arbeten och insatser. Flera av cheferna menade att de definitivt berörs och såg kompetensinsatsen som betydelsefull. Samsyn är för cheferna viktigt i arbetet för ökad integration.⁵

"Viktigt eftersom vi arbetar med unga människor som har svårt att finna sin plats"

"Cheferna har ett stort ansvar med att bland annat prioritera uppföljning och att skapa förutsättningar för de samverkansgrupper som startas. Vi har också ett stort ansvar för att få med medborgarna i arbetet."

"Ett avstamp inför fortsatta arbetet."

"Viktigt att samordna de insatser som redan finns, att lyfta fram och synliggöra."

"Vi har samverkansöverenskommelsen mellan Göteborgs Stad och Polisen. Nu behöver vi en gemensamlägesbild på lokal nivå i varje område. Göteborgs stad ser olika ut. Den förståelsen är viktig."

Deltagarnas upplevelser

De personer som deltagit på kompetensinsatserna är överlag nöjda med de två utbildningsdagarna. Ett positivt omdöme bekräftas genom den interna uppföljningen från de två tillfällena (upplevelse av kurstillfället i sin helhet "Bra" eller "Mycket bra" ca 80 %).

"Bra frågor att diskutera runt. Mycket bra att skapa en mötesplats för nätverk mellan myndigheter."

"Bra att varva teori med praktiska övningar."

"Många har nog arbetat med övningarna tidigare men det skadar inte med lite repetition."

"Seroj (processledare) var bra. Hade gärna velat lyssna mer på detta."

"Förkunskaper om projektet var otillräcklig särskilt för stadens räkning, man saknade vetskap om vad man deltog i och syftet med deltagandet."

"Överlag mycket bra att träffas tillsammans, prata och lära känna varandras organisationer, Vi har under de senaste 3-4 åren tagit stora kliv framåt - positivt med polisens områdesgrupper. Nu gäller det bara att hålla i."

Följeforskarnas intryck och dialog med deltagarna visade på dagarnas relevans och

⁵ För ytterligare information se halvtidsrapport inklusive bilaga med framgångsfaktorer.

deltagarnas intresse. Det intryck vi fångat upp under de två tillfällena är att stämningen var god och att intresset för dagarnas agenda var angelägna för deltagarna. Det var positivt att i arbetsgrupper träffas över myndighetsgränser och komma fram till en gemensam bild. Det upplevdes också som positivt att diskutera begrepp samt diskutera hur Polisen och Göteborgs stad i samverkan kan hantera olika situationer/ "case".

Vid första tillfället introducerades deltagarna i olika metoder och verktyg med uppmaning att arbeta vidare med verktygen och värderingsarbetet på hemmaplan. Under andra tillfället fördes dialog huruvida deltagarna haft möjlighet att använda metoder och verktyg i sina verksamheter. Några hade använt metoderna och det fanns exempel där deltagarna tagit arbetet vidare i sina organisationer. De som hade haft möjlighet att pröva verktygen i sina arbetsgrupper/ledningsgrupper var överlag positiva. Flera menade dock att det återstår en hel del arbete på hemmaplan ("vi kan bättre").

Sammanfattningsvis var det stor delaktighet och högt i tak under utbildningsdagarna. Deltagarna deltog aktivt i övningar och det fördes dialoger kring förbättringsområden. Det framkom att det äger rum flera intressanta och liknande initiativ i de olika stadsdelarna. Flera exempel gavs. Det uttrycktes också en vilja att förbättra samverkan. Den stora utmaningen framåt upplevdes vara hur denna vilja kan omvandlas till praktik.

5.4.3 Studieresa Botkyrka

I projekt Trygghet genomfördes under april månad 2012 en studieresa till Botkyrka. 33 chefer och nyckelpersoner inom Polisen (5 kvinnor och 14 män) och Göteborgs stad (13 kvinnor och 1 man) reste till Botkyrka för att byta erfarenheter om det områdesbaserade trygghetsskapande arbetet. Botkyrka kommun blev 2011 utsedd till Årets grannsamverkanskommun, där över hälften av alla hushåll i kommunen deltar på något sätt i grannsamverkan. Kommunen har även andra initiativ, projekt och forskning som har rönt intresse avseende arbetet för ökad integration.

Deltagarnas återkoppling

Majoriteten av de intervjuade var mycket positiva till studieresan. Man upplevde att resan gett såväl inspiration som ökad kunskap. Deltagarna betonade det fina mottagandet man fått i Botkyrka. Uppfattningen var att såväl upplägg som planering genomförts på ett bra sätt. Positivt med studieresan var också att lära känna de övriga deltagarna från Göteborg, nätverksbygget.

"Trygghetssamordnaren i Botkyrka entusiasmerade på ett fantastiskt sätt. Skulle kunna entusiasmera vem som helst."

"Härligt med Botkyrka-andan, väldigt många duktiga personer som arbetar med integration i Botkyrka. Vi har mycket att lära från deras arbete."

"Deras brottsförebyggande arbete var mycket imponerande."

"Att reflektera och att vi åkte tillsammans, polis och socialtjänst."

Flera av de intervjuade upplevde att delar av Botkyrkas arbete skulle kunna föras över till det arbete som sker i Göteborg. Emellertid betonade många skillnaden på förutsättningar mellan Botkyrka som liten kommun och Göteborg stad. De prioriterade områden som deltagarna upplevde skulle kunna tas hem till Göteborg var bland annat Botkyrkas arbete med grannsamverkan, deras uppsökande verksamhet, Ungdomens Hus samt säkerhetsansvariges arbete.

"Säkerhetsansvarig i Botkyrka har en tydlig roll och mandat. I vårt arbete med säkerhetsansvariga i stadsdelarna kan vi lyfta in mycket lärdomar från Botkyrka."

"Vuxenvandringar/grannsamverkan - det är viktigt att vi kan se nyttan av att satsa ytterligare pengar, ex har man i Botkyrka bemannad bil som åker ut."

Förbättringsområden inför kommande studieresor var bland annat att de personer som ska åka på studieresa ges möjlighet att träffas före resan för att tydligt definiera vilka områden/vad man önskar undersöka/lära och vad man vill dela med sig från Göteborg. Att delas in i mindre anpassade grupper var ett av förslagen.

5.4.4 Studieresa Manchester

Den 2-5 september 2012 genomfördes den andra aktiviteten i projektets transnationella del – en studieresa till Manchester för att lära och ta del av verktyg och metoder. Deltagare var 11 personer från Göteborgs stad (9 kvinnor, 2 män) och 14 deltagare från Polisen (11 män, 3 kvinnor). Efter resan genomfördes uppföljningsmöte med deltagarna för att diskutera nästa steg och vilka verktyg som kan tas vidare.

Deltagarnas återkoppling

Samtliga intervjuade upplevde studieresan som givande och kunskapshöjande. Det var värdefullt att få möjlighet att diskutera frågor med de andra deltagarna. Deltagarna ansåg att sammansättningen av deltagarna varit bra.

"Positivt var att deltagare kom från olika områden i staden samt blandning chefer och medarbetare".

"Positivt att få bekräftat att det inte bara är vi inom Göteborgs stad som verkar för ökad samverkan utan var skönt höra att andra är inne på samma bana."

"Ett mervärde var att vi reste tillsammans, deltagare från Polisen och Staden. Fanns också många intressanta delar i studiebesöket."

Deltagarna har exemplifierat en rad lärdomar som kommer att kunna vara värdefulla för Polisen och Göteborg Stad i det fortsatta trygghets- och brottsförebyggande arbetet. Den utvecklade dialogen med medborgarna upplevdes som mycket intressant (inte minst via sociala medier). Vikten av att möta medborgarna, såväl inför polisiära insatser som efter, lyftes som lärande exempel. Deltagarna poängterade även betydelsen av att det i

Manchester finns en tydlighet från högsta ledningen om behovet av samverkan. Volontärarbetet hos polisen (volontärerna i samma hus som polisen) är ett annat exempel där volontärerna ges mycket ansvar och förtroende. Arbetet med uppföljning sågs också som effektivt. När man har haft s.k. "community meetings" följs dessa upp efter ca 3-4 månader. Återkoppling ges alltid till medborgarna där man återger vad som skett sen sist. "Ni sa – vi gjorde". Manchester har ett mycket bra arbete för att närma sig hyresgästerna. Vissa poliser har i uppdrag att informera hyresgäster om exempelvis kommande insatser. Polisen skickar också månadsbrev till hyresgästerna.

Deltagarna vi talat med har fått med sig många intryck och reflektioner avseende det framtida arbetet. Högsta ledningens engagemang och tydlighet betonades också som avgörande för framgång, likaså betydelsen av ett långsiktigt arbete för att få till stånd ökad samverkan. Behovet av bättre informationskanaler lyftes. "Medborgare hör sirener och blir rädda". *De vet inte vad som händer och detta skapar otrygghet. Inte minst med tanke på barnperspektivet*".

I England har man hittat bra vägar för många områden som deltagarna såg som möjliga att ta vidare. Någon betonade vikten av att arbetet måste ske via lokala arbetsgrupper då stadsdelarna har olika förutsättningar och behov. Det underströks också att det finns en vilja hos såväl Polis som Göteborgs stad att göra något bra. Arbetet förutsätter emellertid mer tid för alla och möjligheter att träffas för att kunna utvärdera något.

"Projektet bidragit till mer konkret samarbete inom närområdet. Konkret ska vi försöka starta igång mer handgripliga saker."

"Vi gör mycket bra redan nu. Områdespolisreformen stöttat upp arbetet. Vi har en organisation för trygghetsarbetet. Avtalen med polisen. Kick-off november. Staden är komplex."

"Projektet har gett enkla vägar till polisen, känner mer till sammanhang. Skulle vara enklast att sätta sig ner och spåna fritt. Samla socialtjänst och polisen."

5.4.5 Exempel på andra initiativ inom Trygghet

Parterna (Göteborgs stad och Polisen) har under projekttiden haft som ambition att skapa arenor för erfarenhetsutbyte genom en rad av projektets aktiviteter. Förutom kompetensinsatserna och studiebesöken i Botkyrka och Manchester har projektet bjudit in till inspirationsträffar (inbjudna har varit delprojekten, andra ESF-projekt samt relevanta aktörer). Inspirationsträffarna utmynnade i två temagrupper (Samverkan och Bemötande).

Temagruppen Bemötande har tagit fram ett bemötandeverktyg. Verktiget har som syfte att skapa dialog kring bemötande på arbetsplatsen. Metoden har arbetats fram i samarbete med deltagare från Göteborgs Stad, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Polisen och EU-projekten Iter, Mellanstrånget och Världssäljaren. Förberedande workshops har hållits för de åtta personer som haft som uppdrag att testa verktiget i sina arbetsgrupper. Polisens värdegrundsfrågor och Göteborgs stads förhållningssätt har vävts in i verktiget och kan bli ett stöd för andra verktyg.

Projektet har även medverkat i erfarenhetsutbyte med exempelvis det Stockholmsbaserade PO1 projektet Transnet om bland annat transnationella inslag och fokusering mot ungas

behov.

Gemensam kompetensinsats för målgruppen Riktad och Bredd har varit en temadag "Samverkan och Trygghet" som genomfördes hösten 2012. Temadagens syfte var att delge deltagarna projektets erfarenheter samt ge dem möjligheter att knyta kontakter för fortsatt trygghetsarbete.

Trygghet har varit en stödjande part i arbetet med lokala samverkansöverenskommelser. Ramen för arbetet finns i den centrala samverkansöverenskommelsen om samverkan beträffande trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder mellan Göteborgs stad och Polismyndigheten i Västra Götaland, Polisområde Storgöteborg. Den centrala samverkansöverenskommelsen har gett riktning för långsiktig samverkan mellan parterna och olika utvecklingsområden. Målet har varit att under 2012 få klart samtliga lokala överenskommelser för de geografiska områdena (polisområde respektive stadsdelsområde).

"Värdet har varit att vi skapade arenor. Det har varit mycket bra för våra samverkansavtal. Vi har kommit mycket närmare i samverkan."

Projektet har gett stöd till processen genom bland annat utvecklande av dialogfrågor, resor till Botkyrka och Manchester, temadag samt deltagande i workshops för arbetet med lokala samverkansöverenskommelser (områdesnivå) under 2012. Ett initiativ från projektet är också en film om trygghet där en gymnasieskola har stått för produktionen.

5.4.6 Måluppfyllnad och resultat

Projektet Trygghet har genom dess olika aktiviteter och kompetensinsatser på olika sätt skapat värde för medverkande aktörer. Aktörerna har kommit närmare varandra och har utvecklat kontaktytor och ökad förståelse för varandras respektive situation, uppdrag och roller. Polisen och Göteborgs stad har skapat en gemensam ram för det fortsatta arbetet där ökad samverkan och samverkanskunskap är centralt.

Det initiala målet var att totalt 764 nyckelpersoner inom trygghets- och brottsförebyggande arbete skulle få ta del av projektets insatser. Under februari/mars 2012 korrigerades målet vad avser antalet deltagare från Polisen från 500 deltagare till 330 (kompetensinsatsningen Bredd). Detta medförde att det övergripande målet 764 nyckelpersoner reducerades till totalt 594 deltagare. Utfallet blev totalt 593 deltagare som har medverkat i projektets insatser.

Vad avser de olika insatserna i Trygghet var målet för den specifika kompetensinsatsen Bredd att nå 600 deltagare, med anställda inom polisen (500 deltagare) och nyckelpersoner inom staden (100 deltagare). Utfallet blev 436 deltagare varav 326 deltagare från Polisen och 110 deltagare från Göteborgs stad (Polisen totalt 133 kvinnor och 193 män, Göteborgs stad totalt 69 kvinnor och 41 män).

När det gäller insatser för anställda i ledningsnivå Riktad var målet 50 deltagare i insats. Utfallet blev 99 deltagare (63 män/36 kvinnor) i den specifika kompetensinsatsen Riktad.

33 deltagare medverkade (18 kvinnor/15 män) på studieresan till Botkyrka. Målet för det transnationella inslaget i projektet med målgrupp ledningspersonal och nyckelpersoner var uppsatt till 14 personer. Utfallet blev 25 deltagare (12 kvinnor/13 män) som medverkade på

studieresa till Manchester. 11 av deltagarna kom från Göteborgs stad och 14 deltagare från Polisen.

Vad avser kvantitativ måluppfyllnad för projektet i sin helhet har inte måluppfyllnad nåtts utifrån ursprungligt mål 764 deltagare. Utifrån korrigerat mål 594 deltagare uppfylldes dock målet. Anledningen till att målet korrigerades utgjordes av svårigheten att rekrytera planerat antal deltagare från Polismyndigheten. Förklaringar som angetts är att målet för antalet poliser i insatsen var för optimistiskt. Den dagliga polisiära verksamheten uppges ha varit en försvårande faktor att möjliggöra för medarbetare att delta i satsningarna.

I nedan avsnitt redovisar vi för projektets indikatorer och utfall. Delprojektet Trygghet har ett antal indikatorer som stöd för projektets arbete mot mål för det trygghets- och brottsförebyggande arbetet genom ökad samverkan samt för ökad integration och likabehandling med fokus på personer med utländsk bakgrund.

Vad avser indikatorerna, *Medarbetarnas kunskap kring integration och samverkan har ökat, samt Medarbetarna upplever en större grad av samverkanskunskap och samverkan kring integration i sina verksamheter*, ser vi indikatoruppfyllelse. Projektet i sin helhet har av deltagarna upplevts som kunskapsstärkande vilket bekräftas genom intervjuer, deltagande observation samt genom utbildares och projektaktörers reflektioner. Trygghets samlade insatser har gett ökad kunskap inom såväl interkulturella- och mångfaldsrelaterade frågor som inom området samverkan.

Vad avser indikatorerna, *Att stödja arbetet med de lokala samverkansöverenskommelserna, och, Ge stöd för områdessatsningen (identifiera och byggstenar)*, ser vi att projektet har bidragit som arena och med att skapa förutsättningar för dialog med berörda parter för ovan indikatorer. Dock är det svårt att särskilja Trygghets specifika bidrag i arbetet eftersom arbetet sker inom ramen för involverade myndigheters reguljära verksamheter. Vi ser att Trygghet har skapat förbättrade förutsättningar för samverkan och det finns exempel på redan påbörjade samverkansinitiativ.

Vad avser indikatorn, *Omsättning av samverkansöverenskommelsen på det lokala planet*, har samverkansöverenskommelser upprättats, totalt 12 lokala samverkansöverenskommelser (10 stadsdelar, 2 fackförvaltningar) per 2013-02-10.

En indikator för delprojektet har varit *Genomförande av 40 medborgardialoger*. Trygghet har framförallt genom studiebesöken i Manchester och Botkyrka tagit del av och inspirerats av olika dialogformer. Projekt Trygghet har fått med goda exempel från Manchester och Botkyrka (exempelvis Botkyrkas dialoghandbok). Däremot har projektet inte genomfört de tänkta medborgardialogerna. Enligt projektledningen har anledningen varit att Trygghet fått ta hänsyn till det demokratiuppdrag (2011) som har som syfte att se över olika dialogformer för demokrati som därmed inkluderar uppdraget medborgardialog.

Trygghet har också haft ett par indikatorer avseende *invånarnas uppfattning om trygghet i boende och närmiljö* och *invånarnas förtroende för viktiga samhällsaktörer* som vi inte anser är specifika projektindikatorer som direkt kan kopplas till Trygghets insatser. Projektet har däremot tagit stöd av existerande mätningar för att bilda sig en uppfattning om utvecklingen för indikatorerna.

Vad avser projektets övergripande måluppfyllnad menar vi att projektet har bidragit till att öka kunskapen inom en rad centrala områden för ökad trygghet och integration. Projektet har bidragit till nätverksbyggande och har skapat kontaktytor på olika nivåer och mellan olika aktörer. Trygghet har inom ramen för projektet initierat ett antal möten för att vidareutveckla det trygghetsskapande arbetet samt skapat kontaktytor på olika nivåer och mellan olika aktörer och parter.

Vi menar att Trygghet genom sina aktiviteter har bidragit till att skapa förutsättningar för att nå de långsiktiga målen som exempelvis ett likvärdigt bemötande, ökad trygghet och integration. Det är i dagsläget omöjligt att mäta de direkta effekterna av projektets insatser vad avser ovan mål. Vi ser att projektet bidragit till olika initiativ och gett inspiration till igångsättning av nya arbetsformer som kan bidra till ökad samverkan och stödja projektets långsiktiga mål. Att gå från kunskap och ökade insikter till en ändrad hållning är ofta en utmaning. Deltagare i kompetensinsatser har rustats för att kunna möta olika situationer där mångkulturalitet, dialogformer och verktyg blir ett stöd.

Trygghet har haft en strategisk påverkan genom sitt arbete med att sammanföra olika aktörer som är centrala för trygghet, stärkt befintliga processer och har bidragit till bred samverkan mellan Polisen och Göteborgs stad. Projektet har även visat på goda exempel utifrån Manchester och Botkyrka och skapat arbetsformer som kan tas vidare när projektet är slut. Aktörerna har gemensamma erfarenheter som blir en styrka i det fortsatta arbetet. Projektet har kunnat påskynda och kvalitetssäkra arbetet med de lokala samverkansöverenskommelserna.

Vad vi ser som den främsta styrkan i Trygghet har varit den *breda* och *gemensamma* ansatsen vad avser de kompetensstärkande insatserna. Ansatsen har bidragit till att bygga en plattform för det fortsatta gemensamma trygghetsskapandet och integrationsfrämjande arbetet. Insikten om att arbetet förutsätter gemensamma krafter har stärkts genom projektet.

En lärdom som dragits från projektet är att vikten av förankring och kommunikation inte nog kan betonas. Det har varit svårt att rekrytera deltagare till insatserna. Inte minst från Polisens sida har man haft svårt att möjliggöra för deltagare att sätta av tiden. Vi ser hur ett förstärkt och tidigarelagt förankringsarbete hade kunnat möjliggöra en förenklad och förbättrad rekryteringsprocess. Ett ytterligare förbättringsområde skulle ha varit att se över sammansättningen av deltagare i de olika insatserna (genom att exempelvis säkerställa en bra matchning avseende olika geografiska områden och en balans mellan deltagare från Polisen och Göteborgs stad).

Sammanfattningsvis menar vi att Trygghet har varit ett kompetensstärkande projekt där vi ser att projektet har "dockat in" och fungerat som ett stöd i det pågående arbetet för en tryggare vardag för Göteborgs medborgare. Det blir viktigt att projektets intentioner fortsätter framöver och blir avstamp för nya återkommande forum för samverkan samt att dessa styrs och samordnas såväl på strategisk som på operativ nivå i mötet med medborgarna för en tryggare vardag.

6. Måluppfyllnad och resultat

- följeforskningens övergripande analys och slutsatser

Ett flertal forskningsrapporter visar på en omfattande storstadsegregation. Utanförskap är en påföljd av segregation och diskriminering som förekommer inom olika samhällsområden, exempelvis på arbetsmarknaden. Utanförskapet är ofta koncentrerat till vissa stadsdelar med ett mångfacetterat djup som beror på olika faktorer. Den nationella urbana utvecklingspolitiken syftar till att skapa bättre levnadsvillkor i de stadsdelar som präglas av ett utbrett utanförskap, samt att minska antalet stadsdelar med ett utbrett utanförskap.

Regeringen har som ambition att jämna ut skillnaderna mellan stadsdelar i kommunerna. Insatser på såväl strukturell-, områdes- och individnivå behövs för att motverka utanförskapet, men också en förståelse för att denna utveckling påverkas och påverkar hela regionen och inte bara de utsatta stadsdelarna (vikten av att ha ett hela-staden perspektiv).

För att skapa en region fri från diskriminering och segregation krävs samverkan mellan en rad olika aktörer i samhället. Göteborgs stad vill genom projektet Partnerskap Göteborg Storstadsintegration bidra till att minska utanförskapet. Projektet utgör en viktig del i genomförandet av det lokala utvecklingsavtalet i Göteborgs stad och syftar till att stödja en positiv urban utveckling.

Göteborgs stad har tagit sig an utmaningen att identifiera faktorer som kan bidra till mer likvärdiga levnadsvillkor i såväl staden som regionen. Syftet att få olika myndigheter exempelvis Arbetsförmedling, Försäkringskassa och Polis att samverka och arbeta utifrån en gemensam måluppfyllnad kring sysselsättning, utbildning och trygghet överensstämmer med vad forskare konstaterar behövs för att motverka segregation i storstadsområdena. Projektet Partnerskap Göteborg - Storstadsintegration svarar upp mot ett behov av att minska skillnader mellan olika stadsdelar och är ett försök att minska "vi och dom"- tänkandet i mötet mellan olika sociala rum i staden. Projektet är sprunget ur en grundlig och förankrad förstudie, en reell problematik med segregation och behov av samverkan, samt ett starkt partnerskap (partnerskapsöverenskommelser).

I nedan avslutande del av slutrapporten lämnar externa utvärderare en övergripande analys samt slutsatser. Måluppfyllnad och resultat presenteras för projektet i sin helhet (vi har i tidigare avsnitt redovisat resultat och måluppfyllnad för respektive delprojekt).

Den övergripande målsättningen för projektet har varit att i samverkan och genom projektinsatser, utifrån ett hela staden perspektiv, stärka integrationsprocessen i Göteborg med fokus på en hållbar och urban utveckling som omfattar de fyra målområdena Utbildning, Arbete, Trygghet och Tillväxt. Projektinsatserna har haft som syfte att leda till inkluderande bemötande, ökat förtroende för offentliga myndigheter och fler i arbete och sysselsättning.

Projektets ambition har varit att komma närmare det tillstånd som visionen för Göteborgs stad beskriver "Alla ska få vara med och bygga framtiden. I visionen finns inte främlingsrädsla, diskriminering och segregation i – alla behövs".

Vår bedömning är att projektet har haft en roll i arbetet med att stärka integrationsprocessen i Göteborg och att projektet har fungerat som en växelverkande arena för pågående utvecklingsarbete. Projektet kan ses som en s.k. "learning community" där grupper inom och mellan organisationer arbetar tillsammans för att skapa kunskap och utveckling. Projektet har arbetat med de faktorer som ses som förutsättningar för att skapa lärande mellan individer från olika organisationer nämligen;

- Skapande av nära relationer mellan olika organisationer och individer med skilda roller.
- Organisering av gemensam reflektion.
- Skapande av förutsättningar för utveckling i enskilda organisationer genom länkar till andra organisationer.

Vi ser flera exempel på hur Partnerskap Göteborg - Storstadsintegration lämnat avtryck, dels som stödjande kraft i pågående utvecklingsarbete, dels som bidrag till nyskapande delar och möjligheter.

Exempel där projektet fungerat som stödjande kraft i pågående utvecklingsarbete är bland annat i Göteborgs stads arbete för ett likvärdigt bemötande. Avtryck är bland annat det bemötandeverktyg och nya dialogformer som utvecklats under projektiden.

Projektet har också fungerat som stöd och resurs vad avser Göteborgs stads prioriterade mål "Upphandling av tjänster med social hänsyn ska öka". Under projektets gång har Kommunstyrelsen tilldelat Upphandlingsbolaget processägarskapet vilket innebär att Upphandlingsbolaget är processdrivande i frågan om krav på social hänsyn i upphandlingar av tjänster. Detta blev ett positivt sammanträffande som medförde att resultat från en av arbetsgrupperna i The Bridge, "Social hänsyn vid upphandling" kom att få en naturlig ingång för implementering. Projektet har också fungerat som resurs vad avser de lokala samverkans-överenskommelserna. Flera projektaktörer vittnar om att projektet har utgjort en förstärkande och pådrivande kraft i arbetet.

Partnerskap Göteborg - Storstadsintegration har också bidragit med nyskapande delar och möjligheter. Genom The Bridge har identifierats mångfacetterade metoder och angreppssätt som möjliga att implementera (exempel Hälsans Hus och metoder som case management/ supported employment, IPS m.fl.)

Kunskapsbanker har byggts utifrån erfarenheter och lärande från delprojekten The Bridge och Samrehab. Förutsättningar för nya nätverkskonstellationer har formats, exempelvis för målgrupp rehabkoordinatorer. Vad avser de nyskapande delarna blir avgörande hur dessa delar förvaltas och lever vidare efter projektets avslut. Vi kan redan idag se exempel på effekter och möjliga framtida effekter på såväl individ-, organisations- som samhällsnivå.

Exempel på effekter samt möjliga framtida effekter på individ-, organisations-, och samhällsnivå

Lisa, 29 år, är sedan 10 år arbetslös. Hon har tidigare upplevt att möten med handläggare på Arbetsförmedlingen inte upplevts tillfredsställande. Lisa bor i ett bostadsområde med hög kriminalitet. Hon känner sig ofta otrygg i sitt närområde. Lisa har ett psykiskt funktionshinder som bidragit till avsaknad av arbetsgivare som är öppna för anställning eller praktik. Nedan ges några exempel på hur möjliga effekter av projekt Partnerskap Göteborg - Storstadsintegration kan bidra till ett bättre liv för Lisa.

Case - individnivå: Eva som arbetar på en av Arbetsförmedlingens enheter har tillsammans med sin arbetsgrupp arbetat med bemötandeverktyget som utvecklats inom ramen för Partnerskap Storstadsintegration. Genom ett normkritiskt granskande har handläggarna kommit fram till att de inte bemöter sina kunder likvärdigt. Gruppen påbörjar ett gemensamt arbete för ett förbättrat och likvärdigt bemötande. Som ett resultat har Eva höjt sin kunskap om likvärdigt bemötande och har också förändrat sitt eget beteende. Förutsättningar för "det goda mötet" har utvecklats som kommer Lisa tillgodo.

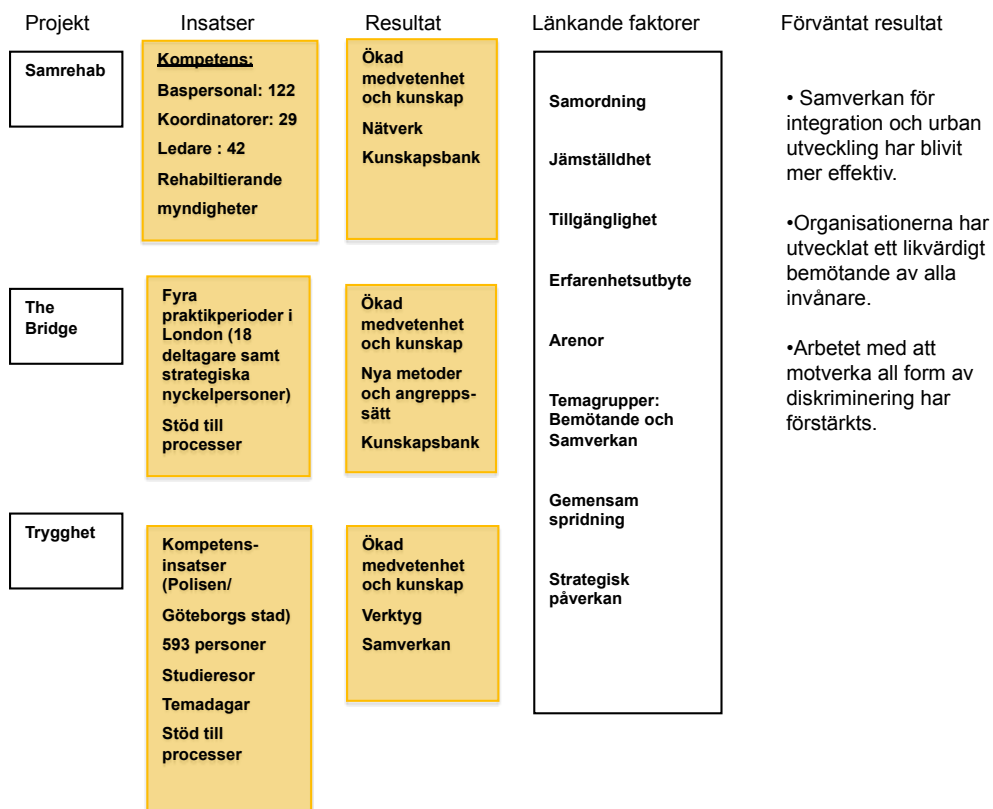
Case – organisationsnivå: En polisenhet har genom medverkan på en av projektets studieresor fått inspiration till förbättrade kommunikations- och dialogformer. Ett arbete med systematisk och förbättrad kommunikation till boende, om kommande och avslutade polisinsatser i området genomförs, vilket bidrar till delaktighet och ökad trygghet för Lisa.

Case – systemnivå: Policy och beslut avseende social hänsyn vid upphandling har gett effekter på systemnivå. Genom det prioriterade målet "Upphandling av tjänster med social hänsyn ska öka" och det pågående arbetet för att nå målet ges nya möjligheter till arbete och skapande av meningsfull sysselsättning för Lisa som står långt från arbetsmarknaden.

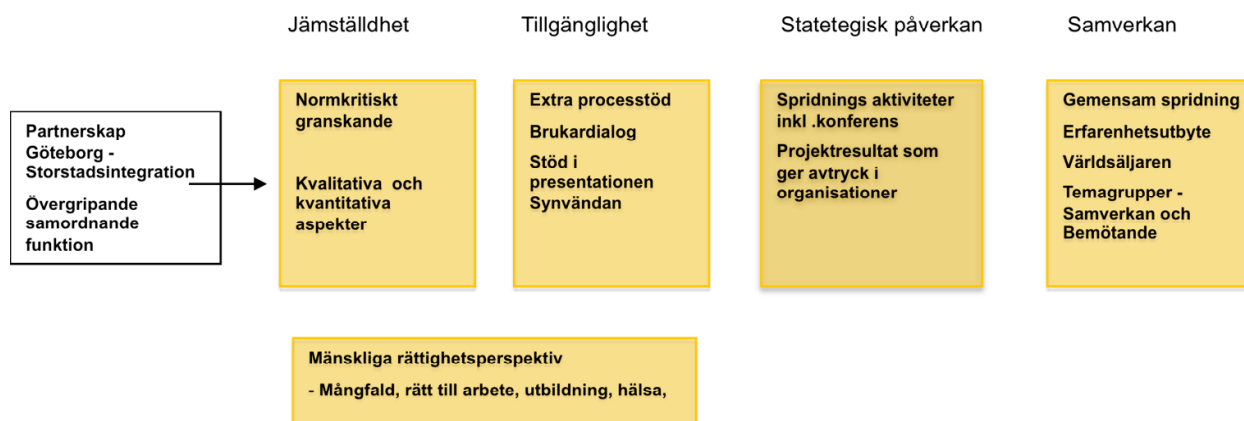
Nedan presenteras modell som sammanlänkar delprojektens insatser och resultat med projektet i sin helhet. Delprojekten har, som tidigare beskrivits, gett resultat som kunskapshöjning, nya metoder/arbetssätt, nätverk samt lokala samverkande initiativ som är sprungna ur projektet (exempelvis finns lokala initiativ där Bergsjön och Biskopsgården redan börjat arbeta utifrån idéer hämtade från studieresan till Manchester).

Övergripande mål

Att i samverkan med projektinsatser, utifrån ett hela staden perspektiv, stärka integrationsprocessen i Göteborg

Genom den övergripande samordnande funktion som projektet haft har sammanlänkande faktorer kunnat bidra till delprojektens och projektets totala resultat. Exempel på sammanlänkande faktorer har exempelvis varit temagrupperns arbete, samverkande insatser samt projektets funktion som mötesarena. Se modellen nedan som även beskriver de horisontella kriterierna.

Jämställdhet och tillgänglighet

Jämställdhet är en förutsättning för en väl fungerande projektorganisation och har konsekvenser för både genomförande och resultat. Ett jämställdhetsperspektiv handlar om att synliggöra kvinnor och män, men också att problematisera värderingar och attityder om kvinnor och män, kvinnligt och manligt. Jämställdhetsintegrering svarar på frågan om hur man kan arbeta utifrån ett jämställdhetsperspektiv inom ett projekt.

Tillgänglighetsperspektivet handlar om att problematisera värderingar och attityder om människor med eller utan funktionsnedsättning. Insikt och förståelse för människors olikheter behövs i planering, genomförande, uppföljning och utvärdering. Det brukar kallas för funktionshinderperspektivet och är en strategi för förbättring.

Vi upplever att projekt Partnerskap Göteborg - Storstadsintegration har beaktat de horisontella kriterierna jämställdhet och tillgänglighet i det kontinuerliga projektarbetet. Projektet har tagit stöd av ESF-rådets processtöd och ett normkritiskt granskande har präglat utarbetande av insatser och förbättringsområden. Projektet har eftersträvat ett helperspektiv för ovan kriterier och hänvisar till det Mänskliga rättighetsperspektiv som är gällande för Göteborgs stad.

Samverkan

Projektet har anammat det horisontella kriteriet Samverkan och eftersträvat erfarenhetsutbyte och samverkan med såväl projekt inom Göteborgs stad som utanför staden. Projektet är uppbyggt kring samverkan och i många delar har projektet varit drivande när det gäller arbetet för ökad samverkan. Vad avser samverkan mellan de tre delprojekten upplever vi att möjligheter hade funnits för större synergier genom exempelvis samordnande av kompetensinsatser och aktiviteter.

Strategisk påverkan

Strategisk påverkan handlar om att identifiera resultat på generell nivå och att forma en medveten strategi för hur man bäst kan föra ut strategierna till rätt aktörer och organisationer. Att Partnerskap Göteborg - Storstadsintegration har haft en strategisk påverkan kan vi fastställa, men i vilken grad och omfattning kommer till största del att kunna följas upp först efter projektets avslut. Vad vi ser är att förutsättningar för strategisk påverkan har skapats.

Områden för reflektion

Avslutningsvis vill vi poängtera att ett projektresultat är mer än ett projekts måluppfyllnad. De erfarenheter som projektteam och nyckelaktörer drar från ett projekt kan bidra till utveckling och lärande på såväl individ-, organisations- som projektnivå.

Nedan presenterar vi några reflekterande frågor som vi hoppas kan tjäna som underlag för projektets gemensamma lärande. Frågorna baseras bland annat på de möjliggörande och motverkande faktorer vi har identifierat i projektet.

- Storstadsintegration har haft ett starkt partnerskap bakom sig. Hur avgörande har det varit för projektet och dess resultat?
- En svårighet i projektet har varit rekrytering och mobilisering av deltagare/ "rätt" deltagare – hade projektet bättre kunnat förankra för att underlätta rekryteringen? Hade projektet kunnat öka förståelsen för syftet med insatser och den enskildes roll i satsningen?
- Projektets breda och samverkande insatser främjar möjligheter till långsiktig samverkan och resultat där ledarna har en nyckelroll. Hade projektet kunnat stärka ledares delaktighet och engagemang?
- Politiken har en viktig roll i det urbana utvecklingsarbetet. Har förankring, delaktighet och information till denna målgrupp varit tillräcklig i projektet? Finns eventuella förbättringsområden?
- Flersträngade insatser har präglat projektet. Har det i projektet funnits möjlighet till högre grad av samverkan mellan såväl delprojekt som mellan olika insatser (även inom respektive delprojekt)?
- Förankringsarbete och kommunikation har av flera lyfts som utmaningar för projektet – finns lärdomar inför kommande satsningar?
- Validering och spridning av metoder har varit en viktig del i The Bridge – hade projektet kunna förbättra möjligheterna vad avser spridning och implementering?
- Hur väl har projektet arbetat med intern uppföljning, lärande och med att främja innovation? Förbättringsområden?

Partnerskap Göteborg - Storstadsintegration har varit ett komplext och mångfacetterat projekt med breda och gemensamma insatser för ett stort antal målgrupper och verksamheter. Projektet har haft en hög ambition att ge ett avtryck i det aktuella och viktiga arbetet för ökad integration. Utifrån förutsättningar ser vi att projektets insatser har genomförts på ett tillfredsställande sätt. De långsiktiga effekterna kommer till stor del att avgöras av framtida satsningar och samverkan. Det är nu vi ser början på fortsättningen; en samverkan som fortsätter med ett delat ansvar.

--- slut på dokumentet ---